

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizethetni helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenfélé hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély Országgyűlési közlemény: polgári képeesség; kör. viták; budapesti napló: tiszta magyarság példái, napi események, irodalmi ujdonságok, jutékszini krónika; egyesületi közlés; Bihar megye: az orvos iránti kérdés ismét vitatási szönyegen; Verőcsemegye: a magyarul szólhatás makacsul tilalmaztatik; Szatmár megye: részletek a követ-viszszahívó közgyűlésről; Hont megye: fenyítő-törvénykönyv körüli utasítás; Esztergom megye: utisztítók 's parkányi vásár; sárospataki ünnepek; 's a t.)

Spanyolország: Cortes-ülési előkészület Madridban; barcelonai hírek)

Anglia (O'Connell 's 28 társa ellen pörbeidézési parancs adatott ki)

Francoziaország (a tunisi határokhoz hadsereg indult; Joinville hg újabb kitüntetés)

Görögország (az ügyek jelen állapota)

Értesítő

Magyarország és Erdély

Országgyűlési közlemény.

Oct 19kén önkénytelen szünetet kelle tartaniok a' ker. RRnek. Ez nap füttetvén ugyanis legelőször a' terem, az ennek átalakításakor ujonan rakott kályhák olly gözzel 's kellemetlen szagallatolték el a' terem, hogy egészség-koczkázatas nélkül lehetlennek látszék a' tanácskozás, minél fogva többen az ülést elhalasztatni sürgeték. Az elnökség elegendőnek vélte a' másfél órányi kiszellőztetés, a' többség azonban illy rövid időt elégtelennek tartott egészséges levegő nyerhetésre — 's így az e' napi tanácskozás köv. napra halasztatott.

LXXXIII. ker. ülés oct. 20. d. e. 9 1/2 órakor. Elnökök: Draveczky Alajos Zemplény és Ruttkay Károly Turóc megyék követei. Jegyzői helyettes: Szemere Bertalan, naplóíró: Komlósy László. A' tegnap előtti ker. ülésben szavazat-többséggel elfogadtatván a' városügylébeli választmányi munkát 135ik §-a mellyben rendeltetik, hogy ha valaki a' kisgyűlés végzésével meg nem elégszik, az eskütt bírósághoz járulhat: az ezzel kapcsolatos 136ik 's több más §. került szönyegre. Tartalmuk köv. Ezen eskütt bíróság következőleg alakittatik: a) Évenként a' januári közgyűlés a' kétségtelen közpolgárok sorából titkos szavazattal választ bizonyos számú bírakat, kik ismét havonként elosztatnak — itélendöket a' polg. képeesség fölött: hányat szám szerint? a' statutum határozza meg. A' választottak a' bírói hitet közgyűlés színe előtt letenni kötelesek. b) Ezek közül sorshuzás által három a' követelő, három a' városi tisztü ügyész részire választatik; mindkét fél a' sorshuzást két izben visszautasithatja, 3dik izbeli sorshuzást azonban elfogadni tartozik. 137. §. Az eljárás köv.: a) A' követelő folyamodását a' város főbírájának adja be, 's a' főb. határnapot rendel, mellynapon a' bírói szék előtt mind a' követelő, mind a' városi tisztü ügyész az eskütt bírák megválasztása iránt megjelenni köteles. b) Az eskütt bírák megválasztatván, határnap tüzetik ki az ítélet-hozásra; c) Ítélethozásra mind a' hat eskütt-bíró és egy polgári közbíró jelenléte szükséges; d) A' követelő próbáit vagy maga, vagy ügyvivője által előszóval adja elő; 's reá a' városi ügyész kifogásit szinte előszóval megteszi; e) Ítélethozásban az eskütt bírák a' tény fölött itélnek 's kimondják: a' követelő próbái által mit bizonyított be; f) A' polg. közbíró pedig a' törvényt alkalmazza; g) A' vitaközás nyilvános; de az ítélethozás titokban történik. 138. §. Az eljárás külső alakját részletesen a' szabály határozza meg. 139. §. Az eskütt-bíróságot azon szabály, melly a' képeesség próbáinak érvényeségét iránt a' kisgyűlésre 's választmányokra nézve (185 §.) fenáll, a' tény-fölötti ítélethozásban nem kötelezi; 140. §. Ha olly egyed iratott a' polgári lajstromba, ki időközben polgár lenni megszűnt; ez kitorlesztését ön-maga is kérheti 's ellene kifogást istenni minden polgárnak szabad. Az eljárás ez esetben is ugyanaz, melly a' 133 és 134 szabályok eseteiben. 141. §. A' polgári lajstrom minden választás előtt egész kiterjedésben megvizsgáltatik 's kiigazittatik; e' végből közgyűlés választmányt küld ki. 142. §. Beiratási díj fejében minden polgár egy pengő forintot fizet a' városházi pénztárba, melly díja a' választási 's közgyűlési költségek fődözésire

szolgál. 143. §. Melly alakban vezetessék a' polgári lajstrom; eziránt a' városi szabály határoz. 144. §. Határozhat a' szabály büntetést az iránt is: ha valaki a' 129 szakaszban említettek közül mesterséges módon magát a' polg. lajstromba beiktatástól elvonná. b) A' közlakosokról; 145 §. Azok, kik a' városban állandón letelepedtek, de polgáriságra megkivántató képeességgel nem bírnak: közlakosoknak nevezetnek. 146. §. A' közlakosok a' polgárisághoz kötött különös jog és kiváltáson kívül minden egyéb magányjog és szabadságokkal bírnak 's e' részben a' polgárokkal minden tekintetben egyenlők. 147. §. A' közlakosok, a' nemeseket is ide értve, minden közadózási terhet a' polgárokkal egyenlőn viselnek. 148. §. A' polg. őrseregben szolgálatot tenni nem tartoznak. 149. §. A' város községéhez tartozni megszűnik: ki máshol telepedett le: vagy ha nem a' városban született közlakos, a' városból egy éven túl távol van. c) A' városban született közlakosokról. 150. §. Azon egyedek, kik a' városban születtek: a' városból semmi oknál fogva ki nem utasithatnak; sőt ha időközben máshol telepedtek volna is le, ha visszaküldetnek, vagy önmagok visszakiváncokznak, őket a' város még akkor is tartozik visszafogadni, ha koldusok lennének. 152. §. Mielőtt megtelepedtek volna, egyenes adót nem fizetnek. d) A' külföldiekről. 153. §. Külföldiek, mielőtt meghonosultak volna, a' városban lakhatnak, kereskedést 's egyéb vállalatokat üzhetnek; de polg. jogot nem gyakorolhatnak. Ellenben vállalataik 's birtokaiktól a' többi lakossal egyiránt adót fizetni 's a' város minden közterheit viselni kötelesek, 154. §. A' honosodás módja a' köztörvényben foglaltatik. f) A' képviselőkről. aa) Általános elvek. 155. §. A' képviselő a' polgárság által hat évre választatnak. A' képviselő testület hat év múlva egészben megújittatik; de előbbi tagjai ismét választhatók. 156. §. A' képviselő testület a' tisztviselő karral együtt véve a' városnak a' közgyűlésben minden köz és magányjogi dolgaira nézve teljes meghatalmazottja. 157 §. A' képviselő testület a' tisztviselő karral együtt tanácskozik, külön vála végzést nem hozhat. 158 §. Képviselők nem lehetnek: a) a' nem keresztyének; b) azok, kik fizetéses közhivaltal viselnek; d) Azok, kik olly büntett miatt lettek elítélve, melly miatt, ha hivaltal viseltek volna, a' büntető törvény rendelete szerint hivaltalképeesség-vesztéssel lettek volna fenyitendők; e) Bányavárosokban a' bányászok (Hauer) és bányásztisztek; f) A' kik nem polgárok. Tételtek némely észrevételek a' 147ik §t előző szakaszra, de azok viszhang nélkül maradtak; a' 147dik azonban a' már eziránt korábbi ker. ülésekben megállapított határozatok szerint módosítandónak rendeltetett. Nemkülönb a' 148ik szakasz is taldandó levén a' helyettesítési határozathoz, 's kihagyatván annak az országos ujoncz-ajánlásról szóló része, mikép ez már a' 10ik §uál végzésé lön. Többen szólaltak föl a' követek közül a' 151. §-ra nézve is; némelyek az „idegen“ szót „vidéki“ vel kívánván fölcseréltetni, mint-hogy amaz alatt könnyen külföldiek értethetnének; mások a' „minden honfi“ kifejezést kívánták a' §. elején használtatni. Meg levén azonban már határozva az 52ik szban az idegenek fogalma, e' helyen az „idegen“ szó minden felremagyarázás nélkül megtarthatónak tekintették. Több rendbeli felszólalásra szolgáltatott alkalmat a' 152dik szakasz is, minthogy többek állítása szerint azon idegenek vagy nemesek, ki megtelepülésüket be nem jelentik, mentesek maradhatnának az adózástul, ha 10 vagy 20 évig laknának is a' városban vagy üznének ott keresetet, minthogy a' bejelentést csak azok köteleztetnek tenni korábbi határozatok szerint, kik magokat polg. jogok gyakorlatába helyezni akarják 's ennél fogva kik ebben részt venni nem akarnának, a' teherviseleéstől mentesek lennének. Egy főbb szónok itt csak abban látott nehézséget, hogy a' 17ik szakaszban az mondatik, miszerint csak a' független magánykereset-módot folytatót tekintetik megtelepültnek; 's nem kívántazon szakaszra visszatérőleg tételni benne módosítást, hanem országos ülésre kívánta ezt halasztatni; mit a' többség el is fogadott, olly hozzátétellel, hogy akár jelenti magát akár nem, városban lakásának első évén tul mindeneset-

re megtelepültnek tekintetik. Ezenszakasznak ujoncz állításról szóló része szinte kihagyatott. Történt felszólalás a' 154ik §. iránt is, hogy a' honosulási viszony intéztessék el itt, máskép megtörténhetnék, hogy idegenek 's különösen zsidók árasztanak el a' városokat 's talán városink némelyikéből Jeruzsalem lenne, kívánatuk azonban nem nyert többséget. A' 155ik szakasz rendelete fölött megoszlottak a' vélemények; némelyek a' képviselők választatását úgy, mint a' szakaszban foglaltatik, mások minden három évben ohajták megtörténnendőnek. Minden vitaközás mellőztével a' kérdés szavazatra bocsáttaték, 's Pozsony, Zala, Somogy, Esztergom, Pest, Abauj, Zemplény, Ung, Heves, Bihar, Csongrád és Arad 3 évre; Soprony, Trencsény, Vas, Nógrád, Liptó, Komárom, Bars, Hont, Győr, Veszprém, Baranya, Zólyom, Fehér, Tolna, Mosony, Árva, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze, Szerém, Szabolcs, Szepes, Gömör, Borsod, Bereg, Torna, Ugocsa, Mármaros, Békes, Csanád, Temes és Torontál 6 évre szavaztak. Nyitra és Szathmár nem szavazott. Sáros és Krassó nem volt jelen. Huzamosb 's élénk vitaközás volt a' 158. §. fölött, mellyre nézve már most harmadizben ujítá meg indítványát egy megyei követ, 's kérte a' ker. RR. figyelmét 's pártfogását, hogy a' nemzetiség 's hazai nyelv terjesztése szempontjából méltóztassanak kimondani, miszerint az, ki nemzeti nyelvünket nem tudja, képviselő ne lehessen. Egy szónok, csupán a' kérdéses szakasz e) pontjára nyilatkozék. Az előbbi indítványtevő kénytelen volt előterjesztését megújítani 's felszólítá a' ker. RRket, hogy a' nemzeti nyelv iránt jobbra vagy balra határozást tenni méltóztassanak, kijelentvén egyszermind, mikép ellenkező esetben a' városoknak szavazatot semmi esetre nem adand. Most felszólalt a' hatályosb tagok egyike. Mielőtt úgy mond, eziránt határoznánk, komolyan meg kell fontolnunk a' következtést. Ha a' magyar elem városinkban többséget képezne, vagy a' képviselőség csupán hivatal volna, az indítványt mellőzni nem lehetne. Tudjuk azonban, hogy városink nagyobb részében, a' magyar elem alig teszi a' lakosok egy negyedét vagy 1/4-át, 's így a' képviselők választása megszorittatnék; nehogy e' tág alapra állított választási jog szűkítették, az indítvány-elfogadást szükségesnek nem találja; sokkal inkább ohajtaná, hogy ezen qualificatio először is a' megyékben állittatnék föl a' választókra nézve. Az itt jelen viszonyink közt, részint létesíthetlen, részint kártékony volna; mert így a' városi szerkezetet gyöleletessé tehetnők ott, hol az idegen elem tulnyomósággal bír. Elégséges az általános törvény, mellyet a' magyar nyelvről hoztunk. Mindenek előtt iskolákat kell állitanunk, hogy a' nemzeti nyelv megtanulására mindenkinek alkalma legyen; ha ez egyszer létre jő, akkor lehet majd határidőt szabni; most erőtetésnek látszanék a' dolog; azért ezt jelenleg tanácsosnak nem tartja. Az utána felszólalt követ nem osztozhatott egészen az előbbi szónok előadásában; ő záridőt kívánt határozatni ollyképen, hogy a' jelenleg polgári jogokkal felruházottak és képviselők iránt ne történjék ugyan intézkedés; a' 6 évet haladott gyermekekre nézve azonban mondassók ki, hogy azok sem polgári, sem képviselői jogokat nem fognak gyakorolhatni a' magy. nyelvnek annak idejébeni tudása nélkül. E' két vélemény közt megoszlottak a' következtett nyilatkozatok. Az elsőnek pártolói kinszerítést 's az átalakítástól idegenkedést vélték bekövetkezendőknek, 's elég biztosítékot reményltek a' nyelv iránt hozandó általános törvényből, ha az ő felsége helybenhagyását megnyerendi. A' másik rész csodálkozását jelenté azon, hogy kik Fiume, Buccari 's a. t. ellenében annak idején a' magyar nyelvtudásnak mulhatlan föltételét megállapították, jelenleg más szempontot látszanak követni, 's kimondák, mikép e' tárgyban nagyobb lelkesülést és szigorubb következetességet reményltek. Némelyek a' két ellenkező véleményt úgy akarék egyeztetni: hogy a' tanácskozásonak 's jegyzőkönyveknek magyar nyelven leendő vitelet indítványozák, mit egyebiránt azért nem láttak elfogadhatónak, mert visszás dolog lenne a' tanácskozásban kívánni magyarságot attól, kit, mint magyarul nem tudót a' tanácskozó testületbe lépni engedtek; sem a'

jegyzőkönyvnek magyarul vitelét nem láták lehetségesnek; mert mikint fogná megítélhetni a tanácskozó idegen nyelvű, vajjon a jegyzőkönyvben az foglaltatik é, a mi határozatott. Abban sem egyezhetének meg az véleményük, hogy a polgárok jogok nyérése által nemzeti nyelvünk tanulására buzdíthatnának. Előttünk a szászok példája, előttünk Pozsony városa, mellyben annyi orsz. gyűlés-tartás a magyarság színének összesereglete sem hatott rájuk annyira, hogy csak az „alle meine Herren und Frauen“ vagy a toronybeli német kiáltozás megszűnt volna. Támogatá ezeket egy más szónok előadása is, figyelmeztetvén a ker. RRket, miszerint a következetesség egyik legszebb's legszentebb kötelesség, s miután a magyar nyelvről szóló törvényben általánosan elhatározták, hogy a közigazgatás minden ágai magyarul folyjanak, s miután kétségbe nem vehető, hogy a választó és szavazó képviselői tesztület szinte a közigazgatáshoz tartozik, ennek is kötelességévé teendő a magyar nyelv tudása. Még azt sem tudhatni, hogyan lesz meg az egység a magyar nyelv iránti törvényjavaslata nézve a RRkkel, s mit fognának mondani nek, mit a kormány, ha már most hátrálni kezdenék, s magunk görditenék magunk elibe oly nehézségeket, mi a RR által sem említett meg. Ez könnyen azon gondolatra nyújthatna alkalmat, hogy a RR nem fázna annyira, mennyire reszketnek s nem buzognak annyira, mint beszélnek. Lám a tót megyék magok kívánták magyarosításukat, s illy jelenetre az embernek szinte röpöselt a szive; a városok nincsenek illy lelkesedéssel; de azért erőszakolásra nem panaszkodhatnak, mert minem egy év alatt akarjuk őket magyarosítani, mikép ezt József császár a német nyelvet vette munkába. Előadását a főnebb ellenzéssel föllépett tag abeli javaslata követé, miszerint a ker. RR. az általános törvény sorsának elhatározatása idejéig ez ügyben intézkedni ne méltóztassanak, főnmaradván joguk részletesen intézkedni azon esetre, ha az ő fels. által jóvá nem hagyatnék. Javaslata fölkiáltás által elfogadták. A 158ik §. a) pontjának kihagyatása iránt többen felszólltak, nehogy a választathatás köre és bizalom megszoríttassék; mások ellenben, megtartatni kívánák, nehogy ezáltal a zsidók mintegy nemesi jogokkal ruháztassanak fel, bővebb vitatkozás nélkül szavazásra tüzett a kérdés: vajjon maradjon é a szerkezetben az a) pont vagy kihagyassék? benmaradására Zemplény, Gömör, Szepes, Bereg, Torna, Pozsony, Soprony, Trencsény, Vas, Komárom, Somogy, Győr, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergom, Mosony, Tolna, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze és Szerém megyék; kihagyatására pedig: Abauj, Ung, Szabolcs, Borsod, Heves, Ugocsa, Bihar, Marmaros, Csongrád, Békés, Csanád, Arad, Temes, Torontál, Krassó, Nógrád, Zala, Liptó, Bars, Hont, Zólyom és Pest szavaztak; Sáros nem volt jelen; Nyitra és Szatmár nem szavaztak; s így kétmege szavazat-többségével a nem keresztyének a képviselőkké lehetősé jogátul elestek. Ugyanezen §. b) és c) pontja ellen kifogást tettek némely megyei követek, minthogy azok a közhivatalnokokra s egyházi személyekre nézve kizárják a választathatást, s így a választók bizodalmanak szabad működését gátolják. Felhozott különösen a hivatalnokokra nézve, mikép illy módon a hivatalviselés mintegy büntetésnek fogna tekintetni, de káros eredményt is vonna maga után; mert éppen azokat szigetelné el a közélet viszonyainak megismerésétől, kiknek erre leginkább van szükségök sat. A nagyobb rész azonban ismételt „maradjon“nal megtartá a szerkezetet a) pontjait; a) d) és e) pontok megvitatása következő napi tanácskozásra halasztatván.

LXXXIVik ker. ülés, oct. 21kén d. c. 9^{1/2} óraker. Elnökök, jegyzői helyettes s naplóvivő szinte az előbbieket. Folyamatba tétetvén a 158ik §nak főnmaradt két utolsó pontja iránt a tanácskozás: felszóllt a) d) pont ellen két m. követ s annak kihagyatását sürgető azon oknál fogva, mert itt örökös becstelenség bélyege sültetnék azokra, kik valamelly büntetett elkövettek, holott a Crim. Codex 15ik szakaszában már ellenkező elv állapított meg. E' javalat ellenében csak egy városi követ szóllt föl; a többség hallgatólág megegyezett kihagyatásában. Ekkor egy vár. követ megújítá az előbbi napokban egy megyei követ által tett azon javaslatot, hogy képviselők azok ne lehessenek, kik olvasni és írni nem tudnak; a most érintett megyei követ azonban nemcsak ezt kívánta qualificatio gyanánt fölállítatni, hanem azt is, hogy az elemi iskolákat végeznie kelljen annak, ki képviselő akar lenni; s ezt azért, mert a' vagyonban garancia nem kerestetvén, annyival inkább szükség az az értelmiségben keresni, mellynek fejlesztője s előmozdítója az írás és olvasás. Igen kevés számú tagjai a' ker.

RReknek, többnyire azok, kik tegnap a magyar nyelvi képesség ellen is küzdöttek, szinte azon elvek szerint, hogy a választási jog meg ne szoríttassék, hogy a bizalom utja el ne zárassék, hogy visszahatás vagy idegenesség ne támadjon, hogy a' megyék és városok közt uj különbség ne hozassék be, különben sem állván az, mit némelyek fölhozni látszottak, hogy a' képviselőtől többet kell kivánni mint egyes nemestül, holott ezek egyenlő foglalatossági körrel ruháztatvák fel. Az ellenkező nagy többség véleménye szerint azonban, sem a' jog, sem a' bizalom utjának megszoríttatása nem forog fön, mert azok, kik eddig választók voltak, jövendőre is megválasztathatnak a' mondott qualificatiók nélkül; azok pedig, kik jövendőre akarnak csupán képviselőkké lenni, könnyen megtanulhatják az írást s olvasást, s ha volna, ki ezt, mit egy gyermek is megtanul legfőlebb egy év alatt, magokéva tenni nem tudják, nem volnának érdemesek arra, hogy képviselőkké legyenek, s miután itt egyesek érdekét és jogát, a' közjónak s törvénynek alá kell rendelni, az indítvány ellen gördített nehézségek figyelembe nem vétettek. Egy követ azonban bizonyos időhatárt kívánt határozatolni, ugy hogy p. o. a' 12 éven tullevőkre ne terjesztessék ki az olvasni s írni tudás kötelessége, az ifjabbak egyóbiránt annak idején e' tulajdonságok nélkül választathassanak meg. Az illy távolesó egyoldalú intézkedést némelyek sokkal rosszabbnak gondolák, mintha épen semmi nem határozatnék, mert a' cselekvőség szinpadjára föllépendő ifju nemzedék semmi előhaladásra nem buzdíthatnék a' nemzetiség ügyében, egyszersmind pedig ezen örökös halogatás csak továbbra tartaná fen eddig tapasztalt hanyagságát idegenajku honfitársainknak. Több oldalról szavazás sürgettetvén, a' következő kérdésre: tudjon é olvasni s írni a' képviselői tag vagy nem? nemmel csupán 6 megye szavazott: Komárom, Zólyom, Borsod, Csongrád, Békés és Sáros. Nyitra és Szatmár megyék követi nem szavaztak. Az elnök kimondá tehát a' határozatot azon főnebbi kivétellel, mi az eddig már képviselői joggal fölruházott polgárokra nézve mondatott, hogy ők e' rendelet értelme alá nem esnek. — A' véleményük től elütöttett megyék egyikének követe most már a' határidőt megrendeltetni sürgette, — hogy csak a' 16 vagy 20 évnél ifjabbakra terjesztessék ki az írás és olvasás kötelessége, azzal kívánván gyámo ieni előadását, hogy országszerte nincsenek iskoláink kellőleg elrendezve, s miután a' kath. és prot. iskolák között egyenvalt húzott, s azon meggyőződését fejezte ki, hogy a' prot. iskolák azért jobb rendezetűek, mert ezek igazgatásába a' világiak az egyháziakkal együtt folynak be, s ezt annak idején a' kath. iskolákra nézve is kívánna törvényben megállapíttatni. Ezen előadást azonban részint az előbbi határozat megdöntésére, részint ide sem tartozónak nyilváníták a' következő felszóllt egyházi, megyei és városi képviselők, s végre hosszásra nyult tanácskozás után igen élénk s ismételt „maradjon“ által az előbbi határozat egész erejében megtartatott. Tovább haladván a' ker. RRk a' munkálat egyéb szakaszainak vizsgálatában, lényegeseb módosítási javaslat csak a' 162 és 164ik §ra tétetett. Az elsőben a' képviselők által, beiktatásuk alkalmakor teendő esküforma határozatát meg, s minthogy abban nem fordul elő, mire teszi le esküjét, kívánta egy káptalani követ az „esküszöm“ szó után az „istenre“ szót beiktatni, mi ellenzésre nem talált. A' 164. §ban minden szabad kir. városra külön határozatván meg a' képviselők száma, ezt, mint tanácskozás - nehezítőt, és zavarokra is alkalmas nyújtót s minthogy a' szám az értelmiségnek különben sem tekintethetnék biztos képviselőjeül: fölére szállíttatni, vagy 3 fokozat szerint 300, 200 és 100 szavazatban megállapíttatni kívánták. E' kívánat majd általános ellenzésre talált; a' kir. városok névsora után jegyzett négy városnak azonban ide foglaltatását, névszerint Aradét, Eszékét, Felső-Bányaét és Pécsét, mellyek eddig beczikkeve nincsenek, helybenhagyhatónak nem vélték. Számos nyilatkozat után, mikben egy rész a' városokra nézve is főnforgó rendezési szükség miatt, a' municipalis jogok minél általánosob kiterjesztési elvénél fogást szerkezet-megmaradást sürgette, a' másik rész pedig a' beczikkeztetés hiánya, s megtörténendésének kétsége miatt kihagyatni ohajtott: szavazatra bocsátatott a' kérdés, a' kihagyatási javaslat 24 megyei szavazattal 19 ellenében elvetetett. A' négy be nem cikkezett városnak szerkezetből kihagyatása mellett szavaztak: Abauj, Zemplény, Szabolcs, Szepes, Gömör, Borsod, Heves, Bereg, Bihar, Marmaros, Torontál, Vas, Nógrád, Zala, Liptó, Komárom, Veszprém, Pest, Arva; benmaradása mellett pedig: Ung, Torna, Ugocsa, Békés, Csanád, Arad, Krassó, Pozsony

Soprony, Trencsény, Bars, Somogy, Hont, Győr, Baranya, Zólyom, Esztergom, Mosony, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze, Szerém. Szatmár és Nyitra nem szavazott. Temes nem volt jelen.

LXXXVik ker. ülés, oct. 23dikán délelőtti 9^{1/2} óraker. Elnökök: Markovics Gusztáv, és Piller László, Pozsega és Sárosm. követi: jegyző: Szentkirályi Móricz; naplóvivő: Zsoldos Ignác. A' városügyi választm. munkálata folyt. vizsgálatba vételelőtt előterjeszté egy m. követ utasítása következtében, mikép küldőji Reviczky Ádám gr., ki az országgyűlésen sem személyesen, sem képviselője által meg nem jelent, főnálló törv. értelmében a' korona ügyésze áltá perbe vonatni kívánják. Egy más m. követ részéről pedig előterjesztették, mikép gróf Mitrovsky Ladomér és ifj. gr. Bolcza József és Antal az országgyűlésre meghívatra nem levén, ez iránt a' ker. RRket szokott módon teendő fölírásra szólította föl. Mind a' két előadásra csak három szólltak föl olly értelemben, hogy a' ker. RRdek mindjárt országgyűlésre kezdetén tét; határozatuknál fogva, sem a' főrendi tábla tagjainak meg- vagy nem jelenése ügyébe, sem a' magnások képviselői megbízó leveleinek megvizsgálásába a' verificat. választmány jelentése szerint bocsátkozni nem akartak, csak olly esetekre tartván fön intézkedéseket, ha valamelly felső táblai tagnak meg nem hivatasáról az illető törvényhatóság utján felszóllíttatnának; nem látták tehát helyét az első előadásra nézve az előzvények következtében a' perbe fogatásnak; a' meg nem hívott magnások iránt azonban mint már több ízben történt, szükségesnek láták a' fölírás elhatározatni, s ebben a' ker. RR. egyértelműleg meg is egyeztek. Megkezdetvén a' munkálat vizsgálat, ebben a' 165 §tól kezdve a' 243kig halaúttak. Mellözve a' kisebb érdekű s magok után következtést nem vont megjegyzéseket, mellyek a' szakaszok tartalmának betűszerinti idézése nélkül, mit pedig a' hely szűke tenünk nem enged, különben is érthetlenekké válnának, csupán a' lényegesebke szorítokozunk. Idézzük ennél fogva a' választásról szóló kör. 170 §t. A' választás v. az összes polgárság által történik együtt és egyszerre, vagy kerületenkint külön s ehöz képest különböző előkészületeket s eljárást kíván: 1) együtt: 171 §. Olly városokban, hol az összes polgárság száma 1200at meg nem halad: az összes polgárság által együtt és egyszerre történik a' választás, és 172 §. a' polgárok együtt az összes polgárság közül választják képviselőiket. 2) Kerületenkint 173 § olly városokban, hol a' polgárság száma 1200at meghalad: kerületenkint történik a' választás. 174 §. Egy választási kerülethez több 1200 polgárnál nem tartozhatik; ott hol a' kerületke helybeli alkalmas felosztása megkivánja: e' szám kisebb is lehet; de a' kerületnek a' polgárok számára nézve, a' mennyire megeshetik, egyenlőknek kell lenni. 175 §. Minden polgár azon választási kerülethez tartozik: mellyben lakása vagy fekvő birtoka vagyon; ha több kerületben vagyon fekvő birtoka, vagy nem azon kerületben laknék, mellyben fekvő birtoka vagyon: a' polg. lajstrom-igazítások nyilatkozatni köteles, lakása vagy mellyik birtoka szerint kíván a' kerületbe soroztatni. 176 §. Minden polgár bár több kerületben bir: csak egy kerületben szavazhat. 177 §. Képviselőket kerületenkint a' polgárok csupán a' magok kerületéhez tartozó egyedek közül választathatnak. 178 §. Minden kerület annyi képviselőt választ, a' mennyi aránylag a' választó polgárok összes számát a' választandó képviselők számával összetartva, a' kerületre esik. Ezen választási módban egy megyei követ megszorítást látott, mivel itt a' 173. §ban kerületenkint rendeltetik a' választás, mi olyanforma volna, mintha megyékben jársonkint választának a' nemesek tisztviselőiket. Egy más követ pedig azt gondolá, hogy sokféle zavar keletkezne, ha kerületenkint történne a' választás, már csak azért is, hogy ugyanazon személyek több kerületben is választathatnának meg; ennélfogva azt kívánta, hogy kerületenkint a' választások legalább is egy nappal későbbben történjenek s a' már megválasztottak nevei az utóbbi választókkal előre tudassanak. Más m. követ pedig attól tartott, hogy ha kerületenkint történik a' választás, lehetséges, miszerint két vagy három kerület együtt tart, s így többséget képezve a' többi kerületet mindenkor leszavazza. De tartott attól is, hogy a' választások a' kerületekben egymásután tartassanak, mint-hogy így a' város majd fölesztendő is mozaalomban tartatnék, a' fölesztendőre sőt tovább is terjedhet választás által. A' szerkezet mellett több párioló szót emelkedék s így az elis fogadtatott, csupán a' 172dik §ból hagyatván ki e' szavak „az összes polgárság közül.“ Több rendbeli §ban történt módosítások után befejez-

tetvé...
ül. ele...
zói h...
Jegyz...
sok ig...
dik §...
gyüle...
feláll...
s köv...
m. kö...
sokná...
ba be...
röl, is...
ványo...
némi...
nak e'...
lyek...
megy...
gálat...
részt...
lelni...
szárm...
azon...
bírásh...
gye...
hogy...
vettet...
milál...
ségét...
a' vég...
röl be...
17 pá...
majd...
eszkö...
váras...
digi e...
mikre...
gyes...
addig...
ja, s...
illy m...
nek,
dig tá...
még...
határ...
gezne...
teljes...
szánd...
közöl...
gésök...
nek a...
alapr...
hogy...
lenen...
nak i...
tanák...
s t.i...
rozat...
god u...
csak...
befoly...
A' me...
jogok...
kalma...
mozd...
tatna...
kérdé...
ellen...
tatás...
a' vál...
vekre...
állap...
nyilv...
kedés...
ket el...
köz...
akadá...
mire...
e' ket...
megö...
capac...
előbb...
műve...
lenhe...
a' cor...
vovök...
a' kép...

tetvén a munkálat 2dik része, a ker. RRnek még az ül. elején tett felszólításához képest elfoglalá most jegyzői helyét az e' napokban megérkezett választmányi jegyző Szentkirályi. — A' munkálat 2ik része a' városok igazgatásáról szól, 's erre nézve rendeli a' 225-dik §ban: a' városok törvényhatósága a' köz- és kisgyűlések, a' törvényszékek 's némely tárgyakra nézve felállítandó állandó biztosságok által gyakoroltatik. Ezen 's köv. szakaszokbeli intézkedések ellen felszólalt egy m. követ: a' köz- és kisgyűléseket, ugymond a' városoknál még most, mikép azok a' gyűléseknél léteznek a' városokba behozni nem lehet. Nem szól a' megyei szerkezetéről, ismeri ennek jelességeit. Alig van, ki azt az alkotmányos élet legbecsebb gyöngyének nem tekintené, 's ki némi szent pietással ne viseltetnék iránta; de megvan a' e' fejér gyöngynek is némely homályosító foljai, melyek annak fényét csökkentik. Kétségtelen, mikép a' megyei szerkezet, különösen pedig a' közgyűlések szolgáltaak főleg a' jogok föntartására; de tagadhatlan más részről az is, hogy az a' végrehajtás igényeinek megfelelni kellőleg nem tudott. Ebből hajók és visszaélések származtak, 's míg ezek kulforrása be nem dugatik, míg azon sokféle különbség, mely az adózásból, különböző bíráskodásból, szokások 's életmódból ered, míg 30 megye adand utasítást, hogy a' nemes fejétől ne fizessen, hogy a' curiák minden tekintetben városi hatóság alá ne vettethessenek, addig a' városokat a' megyékkel asszimilálni nem lehet. Ó legalább ezen asszimilációnak lehetőségét nem látja, indván azt, hogy megyegyűlésink mind a' végrehajtó hatalomnak közvetelt organumai, más részről pedig a' törvényhozásnak mintegy alapzatai sok kívánivalót hagynak hátra; igen nagy kérdés: meg kell-e majd azokat úgy hagyni, mikép most vagynak; 's mikép eszközölni átalakításukat. Ó tehát ezok mintájára a' városok beligazgatását nem kívánja. Maradjanak az eddigi elkülönített tanácskozások, 's ha lennének tárgyak, mikre nézve meggyezni nem tudnának, tartassanak egyesülések; de ő a' köz és kisgyűlések ellen lesz mindaddig, míg megyéje bizodalmbul helyét elfoglalva tartja, 's miglen csak szólni tud. Felelősséget kívánna illy módon a' tanácsosoktól, mert ő csak akkor működne, mikor a' kisgyűlés parancsolná, 's így abban mindig támasztólne; mire való így a' 6 évi választás, ha még sincs bizalom a' tisztviselőknben; hisz ha ezeknek hatalmuk nincs; ha ezek mindent csak gépszerűleg végeznek, ugy nevétségessé lesz a' választás. Így érdemteljes férfiak aligha lépnek a' tanácsba, mert legjobb szándékuk, 's legnagyobb tehetségük mellett sem eszközölhetnének több jót, mint mennyit a' gyűlésektől függésök engedne: ott pedig többnyire paralysálva lennének az incapacitások által; mert hisz tudjuk, mily széles alapra van állítva. Meg fog történni az is igen gyakran, hogy a' mesterember, földműves, gyárnok 'sat. nem jelenend meg a' közgyűléseken, 's ekkor prókátorok fognak intézkedni, 's nagy kérdés: vajjon ezek mindig jó tanácsot adandak-e, különösen ha repositio, brachium 's t. i. kérdés fordul elő. 'S bármily legyen is e' határozat, a' tanács keze minden esetre kövte lesz. Ó enged ugyan a' demokratia elvének; de hogy egészen csak ez uralkodjék, 's az értelmi aristokrátiának semmi befolyás ne engedessék, ebben meg nem egyezhetik. A' megye a' vis inertiae-vel hatalmas bástyája volt a' jogok védelmének; de cselekvőségre nem eléggé alkalmas. A' szerkezet a' városokban minden eddigit kimozdítana sarkából és számtalan visszaélésre szolgáltatna okot. Ha tehát a' közgyűlések mint nem épen életkérdéses intézvények behozatnának is; ő a' kisgyűlések ellen határozottan nyilatkozik, melyeknek megállapításával az egész eredvény könnyen elrontható. Utána a' választm. jegyző nyujta felvilágosítást azon alapelvekre nézve, melyeket a' választmány a' szerkezet megállapítása közben követett. E' két elv: közszellem és nyilvánosság volt. Ezek szerint a' szerkezetbeli intézkedés szükséges létét, egyszersmind azon különbségeket előadá, mely a' megyei és városi köz és kisgyűlések közt önként mutatkozik. Csak arról lehetne tehát szó: akadályozni kell-e a' közszellemet és nyilvánosságot, mire ugy hiszi, mindenki csak tagadólag válaszol, mert e' kettőtől elállani nem lehet, ha csak a' szerkezet lelkét megölni nem akarjuk. Nem kell félni attól, hogy az incapacitás, a' tömeg fog az intelligentián győzni; hisz az előbbi szónok maga helyesen jegyzé meg, hogy a' földművesek, mesteremberek 'sat. ritkábban fognak megjelenhetni a' köztanácskozások helyén. Nem lehet helye a' corteskedéseknek is, mert a' tanácskozásokbani részvevők száma meg van határozva. Mi a' tanácsnokoknak a' képviselő testülettel együtt tanácskozását illeti, a' szó-

nok nem látja okát, miért kelljen olly tárgyakban együtt tanácskozni, melyekben meg nem egyeznek, 's miért épen ollyanban, melyben meggyeznek? Nem látja okát, mi köze volna az együttadózásnak, egyenlő bíráskodásnak, 'sat. az assimilatio eszméjéhez, holott ha azok történnének, a' városok nem assimiláltatni fognának, hanem a' megyékbe olvadnának, mit pedig talán a' szónok maga sem akar, ő a' megyei szerkezetet a' városokban annyira szükségesnek tartja, hogy ha ott is megvitatták volna a' közgyűlések az itt felforgó elveket, ugy azok most erősen állanának e' helyen, holott így csak a' jóléki hazafiak által pártoltatnak. Egy más m. szónok a' municip. rendszer organumai gyanánt tekintve a' kis- és közgyűléseket, azok behozatálát szinte sürgeté. A' megyei organisaóra vonatkozólag azon ohajtását fejezte ki, bárcsak a' népképviselőt is illy jól rendezetten állíthatatnák fel; mert ekkor önérettel kiálthatnánk föl: hogy nincs ország, mely a' miénkhez hasonló municipiummal bír. Egyébiránt a' megyék élete most is azok közgyűléseitől függ leginkább, melyekre legüdvösb hatást a' közvélemény gyakorol, melyet Napoleon is tisztelt. Ó tehát szinte a' szerkezet-megtartásra szavaz. Hasonló véleményben voltak az utána felszólaltak is; olly tárgyakra nézve azonban, miknek tanácskozásba vétele talán nem a' nagy közönség elibe való volna, fölhatalmaztatni kívánta a' közgyűlést, hogy illy esetekben zárt ajtóknál határozhasson. Ujlag felszólalt az ellenkező véleményben főnebb nyilatkozott tag, 's mivel itt nem azt látta föladatul kitűzve, hogy a' végrehajtó hatalom működési köre megszoríttassék, hanem hogy a' városok önkebelbeli működése azzal összhangzólag rendezessék, főnebbi előadását továbbá is figyelmébe ajánlotta a' ker. RRnek, 's a' kisgyűlések behozatálát folyvást ellenzé. Ezen 's főnebbi előadására válaszólag szólamlott fel egyik hatályosabb követ. Midőn, ugymond, az érd. követ valami t meggyőződése 's utasítása szerint határozottan ellenez, mindig attól tart, hogy az felsőbb helyen sem nyereud elfogadtatást. Szükségessé néli ennél fogva bonczolgatni: vajjon érdekében állhat-e a' kormánynak is a' városok mostani állapotát föntartani? 's miután a' tanácskozás mostani módját fejegette, mikép az különböző városokban gyakoroltatik, a' mutakozó számos visszaéléstől fogva, mik annyi commissiót és rosztalást vontak maguk után, „nem“ mel válaszolt; 's ha a' tanácskozások tovább is külön kamrákban történnének, a' vélemények meg nem egyezési eseten, sokkal több surlódás kövteznék ezentul mint eddigé, 's ez a' tanácsnokok tekintete csökkenését, a' határozatok tiszteletlenségét 's rendbomlást kövteztelhetne, mit pedig a' kormány sem akarhat. Ellenben ha törvénybe ütköző rendeletek érkeznének, a' közügy sokkal biztosabban áll, ha lesz a' tanácsnokoknak kikre támaszkodni: 's így biztosabban 's nagyobb sikerrel irhatnak föl a' rendelet ellen. Így van a' dolog a' megyéknél is, 's azért nem sülyedtek olly alacsony állásra mint a' városok. Biztosságot talál továbbá a' tanács a' gyűlések 's nyilvánosság által, a' vagyonsbak ügyeiben is. Kevésbbé kell tartaniok ezek befolyásától, 's így a' közügyek [sokkal biztosabb sokkal igazságosabban folyhatnak. E' szerint tehát mind a' városok, mind a' kormány érdekében fekszik a' tanácskozó testületeket a' szerkezet szerint állapítani meg. Miket a' capacitások elnyomására felhozatni hallott, csak azt válaszolja, hogy nem minden capacitás magában a' tisztviselőségben lesz öszpontosulva, ugyszinte nem minden den vagyons polgár is. A' képv. tagok közt egyik 's másik fog találkozni, ennél fogva egyáltalán nem mondhatni, hogy a' képv. tagok a' capacitásokat paralysálni fogják. Felhozatni például a' mostani országgyűlésre történt követválasztásokat, melyekbe választott képviselők is folytak, 's mégis mindenütt a' vagyonsbak vagy értelmesbék választottak. Demokratia hall emlegettetni; de ő ugy látja, hogy nemesak demokratia, de aristokratia sem forog kérdésben; hanem a' főnebbi szónok egyenesen bucaut akarna fölláítani. Ugyan mi az a' kisgyűlés? a' megyékből mindnyájan ismerjük, 's nem voltak-e ezekhez hasonló biztosságok eddig is? Nincs tehát ok azoktól idegenkedni. Kéri tehát az említett köv., változtassa meg erős meggyőződését, pártolja a' jó ügyet 's ezáltal tán eszközölheti, hogy általánosb legyen a' meggyőződés, hogy ezen intézkedések mindnyájunk közjávára való. A' szónok ezen előadását általános „maradjon“ követé 's a' szerkezet továbbá §nak vizsgálata folytattaték, mint már előbb megjegyzettük a' 243-dik §ig. Voltak ezek közt ollyanok, melyre egyik v. másik megyei követ részről megjegyzések, vagy módosítási javaslatok történtek, részint eredvény nélkül,

részint változtatásokat vonva magok után, melyeket azonban e' helyen kijelelni, részint a' discussiók zajlatos folyamában nem egészen biztos felfoghatás, részint a' szakaszok idézése nélküli érthetlenség elkerülése miatt, nem lehet. Csupán a' 237 §ban tett módosítást jegyeztük fel, melyre nézve szavazati többséggel határozott, hogy ha a' tisztviselőség közül bármi oknál fogva senki meg nem jelenékis, a' képviselők által hozott határozat érvényességgel bírjon. Ugy szinte a' 242dik § is oda módosított, hogy ha a' közgyűlések rendszerint elnöke, a' polgármester, gyűlést tartani nem akar-na, ezt a' sorszerinti legüdvösb tanácsbeli kötelezettséék öszszzehíni: a' gyűlés ideje mindenkor a' hónap első napjára levén kitűzendő, ha csak ez vasárnap vagy másféle ünnep nem volna, mely esetben a' köv. napra halasztatik. Az ülésnek délutáni 1 1/2 óra tájon lön vége.

Budapesti napló. Többször olvastuk már, hogy Pest nem akar elég élénkül haladni a' nemzetiség 's magyarodás ösvényén; e' vádat most tényrelel ezáfolhatjuk meg. Nyomatott hivatalos meghívó-jegyecke van ugyan kezeinkben, mely így hangzik: „M. ghivás a' Pest városi... ülésre; ez alatt írva e' szót olvashatni: „Kimarathótlenu!“. Szókönyvekben e' szó értelmét nem bírtuk kikutatni, hozzávetőleg azonban mondhatjuk, hogy ezt így kell olvasni: „Kimaradhatlanul. Egyébiránt erre csak azt mondjuk, hogy igazítottan hibábuli rosz magyarodás is jobb az idegen nyelvénél Budapesten. — Nagy megnyugvással jelenthetjük egyuttal, hogy ő Budánk sem marad el a' magyarodásban. Így e' napokban magyar falragaszt olvastunk Budán, mely tudatja, hogy az ebdüh szomorú következeéseinek kikerüléseül a' szabadon találtatott kutyák, faj és jegykülönbség nélkül befogatván, elemésztetnek, a' városkapitányi hivatal által. Erre találkoznék, ki azt mondhatná: jó étvágyat! — E' napokban egy szolgáló, uraságtól boltba küldetvén, utczán rendőrral találkozott: ki őt mint csavargót, igazságos szabadkozásai daczára, város-házba kísérte. A' lány rövid idő mulva természetesen szabadon bocsáttatott, miután kivilágolt, hogy pár év előtt gyöngéd szívbeli vonzalmat tanusított a' lány iránt a' rendőr, ki akkor még nem volt rendőr. 's most bosszúból érezteté vele hatalmának sülyét. Vannak, kik az illy események fölött nagyon boszankodnak 's talán van is erre okuk; de mi azzal vigasztaljuk magunkat, hogy effélék más fővárosokban is gyakran történnék; így például, mikép Parisból nem rég megérkezett tisztelt barátink egyikétől hallottuk, egy csinos szobalyány utlevélért ment az illető rendőrbiztoshoz; ennek megtetszett a' lány 's azért egy közel házat irt le neki 's oda utasítá őt, mondván hogy az utleveleket ott szokta kiadni. Az együgyű szobalyány hitt a' rendőr szavainak, parancsát követé, 's nagyon álmélkodott, midőn a' kijegyzett házban mintegy tíz csinos kisasszonyt talált, és gondolá magában, hogy az öregek urat ugyancsak szép családdal örvendezteté meg a' sors. A' biztos csakhamar megérkezett. 's olly ajánlatokat tön a' fiatal szobalyány-nak, miket az eleinte nem értett ugyan, de bővebb 's világosabb magyarázat után annyira megérté, hogy segélyért kezdé kiáltozni 's csak ez által szabadulhatott meg a' vén biztos körmeiből. Vigasztalhatjuk magunkat, hogy nálunk legalább illy ocsmányi kihágások nem történnék, mit alkalmasint annak is köszönhetünk, hogy nálunk sok a' munka, 's így kevés a' dolgtalan here, kiket a' henyesség illy trágárságokra vezérelhetne! — F. hó 26kán éjjel harmadfél órakor az aradiutczábsn egy ottani enyvfőző helyen a' száritó faállás egészen elégett, a' lakházat 's műhelyt mindazált il szerencsésen megmenté a' gyorsan érkezett segély. — Nov. 12kén a' gyermekkorház pénztalajja nagyobbitására fényes tánczvizgalomhoz tartatni sorshuzással. — Luczenbacher János m. akad. rendes tag pénzügyjtemény ör's tudománytár szerkesztő egy igen jeles 's minden szempontbul ajánlatos munkával gazdagítá különben is parlag's meddő nemzeti pénztan-irodalmunkat kövtek, czim alatt: A' szerb zsupánok, királyok és czárok pénzei. 23 réznyomattal. Budán nSr 1843. minden könyvszekrénynek díszére válható csiná kiadásban. Tisztelt honfitársunk maga is válogatott pénzügyjteménnyel bírván e' művével nem csak a' velünk szomszéd 's koronánk alá is meghódolt Szerbiára, hanem sok részben hazánk azon kori szerb történetekkel rokon eseményre vonatkozólag igen kedves felvilágosítást nyujt, ugy hogy a' szerző tetemes költségin 's fáradalmi által létre hozott derék munkát minden pénz- és történettani barátunk belbecse miatt benső meggyőződésük 's olesóságánál fogva is ajánlani bátrak vagyunk, annál inkább, mivel az a' pénztani műszavaknak megállapítására igen szerencsés kalauz nyelvünkben. — A' Tisztujtás 2ik kiadása már sajtó alatt van 's így kevés hét mulva ismét ki lehetend elégiteni az ország minden részéből folyvást érkező számos megrendelést. — Novemb. 10. Hartleben K. A. költségin megjelenik „Torzképek“ írta Nagy Ign. 1ső és 2ik kötet, fametszésekkel, könyomatu allegorai borítékban, finom vélen. A' 40 íves két kötet ára 2 fr. 40 kr. pgő. — E' napokban ismét szerencsétlenségek történtek Dunánkon, melyek több emberéletbe kerültek. — Játéks ini krónika: nemzeti szinpadunkon f. hó 20án először adaték „Vész sas“ bohózat 4 felv. Gaaltól; zenéje Szerdahelyitől; eu

ujdonság megbukott; remélljük azonban, hogy Gaal minél előbb feledtetni fogja ez estét a közönséggel, 21. Conti javára bérlészünettel, „Bálj” dalj. 5 felvonásban, Veszter a jutalmazott iránti szivességéből lépett föl, 22én, Notredamei toronyór drama csak 6 felvon.; 23án, Ludas Matyi bohózat 3 felvon., játék-közben Veszter működött társaival; 24én Erkelné javára bérlészünettel először, Országgyűlési szállás vigj. 4 felv., Vachot Imrétől, örömmel mondhatjuk, hogy a szépszámu közönség nagy tetszéssel fogadta az ujdonságot, 25kén „Bálj” dalj, 5 felv., Continak eddig csak hangja szokott csütörtöközni, de ez uttal az 5ik felvonásban már pisztolya is csütörtököt adott, szerencsére azonban másik is volt nála, mely derekasan elsült, kár hogy nem bir tartalékokkal is, mely szintugy kiséghetné őt a hinárból, 26kán bérlészünettel, Parisi naplopó vigj. 2 felv. s Döbler büvészmutatványai vagy is ködfátyol-képei az angol dissolving views modorban. Döbler első mutatványa után kihivatván, köszönő szavakat intézett a közönséghez németül, mi egy kisse furcsán hangzott nemzeti színpadunkon, épen országgyűlés alatt s bizvást elmaradhatott volna. — Az „Emlény” Frankenburg szerkesztése alatt megjelent és selyemben 5, papirkötésben 4 pgo forinton minden könyvárusnál kapható, írói: Császár, Frankenburg, Józsika, Kovács Pál, Nagy Ignác, Ney Ferencz és Tóth Lőrincz. Az aczélmetszetű hat kép igen érdekes tárgyakat ábrázol. Igen szerencsés tapintatúnak tartjuk a szerkesztő részéről, hogy a verseket egészen kihagyá, mintán legjobb költőink nem akarnak zsebkönyv-diszítéshez járulni munkáikkal. — Kecskemétri Pestre s vizont egy gyors közlekedési társaság keletkezett, mely hetenkint háromszor infézendé ide s vissza utazást, mint hisszük Ócsa és Örkény felé. Mennyire a környéki s egyéb viszonyok tapasztalásból ismeretesek előttünk, ezen egyesület talán épen úgy, ha nem jobban, érezné vállalatát megvalósíthatni, ha a hétnek két vagy három, jelenvalatával össze nem ütköző, napjain egy másik gyorsutazási vonalt létesítene bár hosszabbacskát valamivel, Kecskemétri N. Kőrös, Czepléd, Irsa, Pilis s Üllőfelé, miannál könnyebben sikerülhetne, mivel e vonalon az utközbeli fogadósoknak számos derék gyorshaladásu lovai vannak s homok, v. rozsdérékel ut is aligha van több e vonalon mint a másikon. Itt legalább a népes utközbeli helyekről és városokról számos utazó részvevőt remélhetnek, mint vállalt vonaljokon egyéb mellékhasznót elhallgatván. —

Biharmegyei közgyűlés. M. sept 20án kezdetvén meg rendes közgyűlésünk, minden rengés nélkül vergődünk volna keresztül annak nevezetes tárgyain; de feltámadván újra halottaiból az orvosi ügy meggyökben, ismét világa lón az éles tanácskozásnak. Minden előzvény nélkül térjünk azonban rendre. Elnöklő másodalispán úr északi jelentésének elősorolásakor kiemelve megemlít, miképen tiszt kötelességénél fogva egy ünnepélyes küldöttség körében a pénztárakat megvizsgálván, a hadi pénztárban fölös 3ft. s néhány krt, a háziiban pedig ezer száz s néhány ft. hiányt fődözött fel. Melly hiányra nézve a küldöttség előtt házi főpénztárnok ur bemutatta tiszteletbeli főorvos urnak nyugtatványát, s ezzel kapcsolatban főispáni helytartó urnak az ezt érdeklő utalványát, minek erejénél fogva fizette legyen ki főorvos ur illetőségét s e szerint azon nyugtatványval hiszi fődözöttnek a találtott hiányt; a küldöttség azonban, mivel megyei végzés szerint az orvosi fizetés, mindaddig, mig onnan felülről utolsó felirásunkra válasz nem érkezik, letartóztatva volt; a nyugtatványt el nem fogadhatónak nyilatkoztatta, s csupán azon szempontból, mivel szantszándékos csalást nem követett el főpénztárnok ur, 14 napi határidőt szab, saját kérelmére, a pénztár ujdoni megvizsgálásakor hiány kiegészítése végett. Mi történtek azonban? az, a mit nem vártunk. 14 nap eltelte után a küldöttség ujdolag a pénztár megvizsgálásához fogott s a házi pénztárban a volt hiányt ismét feltalálta. A hiány kipótoltatására tett felszólítás sikertelenül hangzott el, s így nem volt mit tenni, mint a törvény által szabott módhoz nyulva egészíteni ki ezen pénztári hiányt. A végrehajtást követő napokban azonban megérkezik a főispáni helytartó ur fölterjesztése nyomán, egy cassationalis intézvény, melly szerint az orvosnak összes ügye az újra megérkezendő k. biztos ur elibe adandónak rendeltetik. Az alispáni jelentés ez érdekes záradéka után szó váltaték a felett: vajjon a régi szokás mellett maradjanak e, t. i. a scontro olvastassák e fel; avagy azonnal szóljanak a házi pénztárt illető ügyben; érdekes vitatkozás után a „maradjon” határozott s olvastaték a scontro. Ezt követő a pénztárakat vizsgálta választmány jelentése, ismétlése t. i. a felebb mondottaknak, egy kevéssé ugyan bővítve a történt szövények beleillesztésével. Mindjárt az első szónokok egyike, három fő részre, három egyedet illetőre osztá véleményét. Iör is főisp. helyt. ur ellen — kiugymond e megye nyugalmát tényeivel folyvást koczkatálja, s most újra

nemcsak megyei végzés, de az 1723: 63. cz. rende ete ellenére is, parancsoló utalványval eszközli, hogy egy megyei tisztviselő hűtlenné váljk kötelességéhez, hivatalától elmozdittatása iránt felirást pártol. 2) A házi főpénztárnoknak H. A. nak, mint ki a megye végzési el-lenszegülni s magát törvénytelenég eszközeül használtatni engedő, hivatalától felfüggesztését kéri; a 3dik egyedet Z. főorvos urat, kinek illy kitérésztő szerénytelensége szüli e' hosszas vizsgálódásokat, hivatala eljárásától kéri felfüggesztetni. Csupa felfüggesztés! folyt már a vita most a felfüggesztés s fel nem függesztés közt, s még a halálos büntetés eltörlésének argumentuma is felhozott a fel nem függesztés mellett. Az egész napot kihuzta tanácskozás eredménye végzősileg az lett: hogy főisp. helyettes ő mélt. elmozdittatása mellett újra felirjunk, előadván a bizodalmatlanság ujjabb adatit. A házi főpénztárnokra nézve pedig, mivel a hiány már ki vagyon pótolva, s az nem is vesztegetés után nyilvánult, egyedül felülről okozott félelemből történvén, jegyzőkönyvileg nyilvánulják rosztalásukat; az orvosra nézve mitem határozunk. Most már a' talánigen is szárazon elmondottakat legyen szabad pár szóval kísérem. Az 1723: 63. félre magyarázhatlanul rendeli, hogy a' házi pénztárból megyei végzés után keletkezett alispáni utalványon kívül, semmi nemű más utalvány el nem fogadható, s még is utalványoznak; s az illy utalvány mellett az illető tisztviselő a' pénztárból kiadást tesz; vajjon az illyenmü hiány nem kipótoltatandó hiány e? Egyébiránt restelek tovább ereszkedni taglalásba, mert megyénk boldogtalan helyzetének átgondolása emelné tollamat s ekkor igen sokat tudnék mondani. Ha e' tárgy eléggé mulatságos nem lehet e' Rk, úgy teljes kárpótlást nyerhetek m. Földvály Gábor k. biztos ur azon levele felolvasatása következményiben, mellyben tudatja a' Rkel, hogy a' már megtett vizsgálatot újra s talán szorosabbankellvén megtennie, eljövend: mert ugymond vagy szól levele, az alispáni hivatal által a' Rkel közölt vádpontokra, csak egyoldalú, vagy szinezetü feleletek adtak be; azaz csak egyik párt vala ő msága által kihallgatva, eljövend tehát, a' Rk s főispáni helytartó ur közt fenálló bizodalmatlanságot, talán szorosabban megvizsgálni s ezzel egyetemben a' házi főpénztárnok, ugyn. Várad városa s a' diák szertartásu káptalan közt fenforgó ügyeket is. Melly levél felolvasatása után elnöklő másodalispán ur jelenti, miképen k. biztos ur ő mságának azon kitételére, hogy az alispáni hivatal által közlés végett közölt vádpontokat emlit, hivatalosan értesiti a' Rket, hogy ő, a' most felolvasás végett benyújtandó levelek és scartetákon kívül, k. biztos urtól nem kapott semmi irott rendelvényt, azonban gondolván, hogy talán t. első alispán ur vett legyen illy rendelvényt által, tüstint sebes postán értesíté őt Pozsonyban, s most már a' válasz megérkezvén, hasonlóan bemutatja ezt a' Rk. Olvastattak a' levelek, a' mellyekből kisült, hogy az említett közlés hiányzik. Így vala biz az! Egy igen nevezetes kérdés foglalta le, ugya e' gyűlés alatt, a' KK. és RR figyelmét, mellyről azonban s a' többi kiválóbb tárgy feletti vitákról jövő alkalommal. Thurzó Miklós.

A' szatmármegyei közgyűlésről rend. levelezőnkül bővebb felvilágosításul ezeket vettük: Meggyenk april 21dik napja óta folytonos következetlenségben élt, s a' következetlenség következetes emberei, azon czélt, melly felé törekedve egyik hálóból a' másikba buktanak, csak ma érhetek el, de ismét a' legnagyobb következetlenséggel; mert a' nélkül, hogy az összes nemesség követválasztásra meghivatott volna, követeket választottak s azon követ., kiknek april 21tik napján egyetemes akaratall a' megbízólevelet kiadták, most visszahítták, a' nélkül, hogy ellenök csak egy hibát tudtak volna mondani. De szükség elősorolnom részletesen az eseményeket. Az ismeretes cortesarczok gyűléstermünkben megjelentek, mégpedig szokatlanul nagy számban, s az arczvonalnak- és felkiáltásokból nagy dolgokat jósolhatánk. — „Éljen Uray, Gabányi” — hangzott minden zugban, még pedig olly robajjal, hogy az elnök alispán megnyitó-beszédét alig tudá elkezdeni. E' beszéd tartalma volt, hogy időközben a' nm. hitanácstól két intézvény érkezett, egyikben Luka Sándor hontmegyei főisp. helyettes k. biztosnak kikinevezetik, másik pedig a' falunkint szavazat-szedő választmányok munkálatát, mint törvényekkel ellenkező utasítást megsemmisíti. Ezen intézvények felolvasatása után másodalispán emelt szót, s jegyezzük meg, hogy ő, ki mult időközben azon királyi parancsot, melly a' titkos szavazat általi táblabíró-választást, melly újítás alapjául pedig a' nagy törvénytömegben csak inkább lelhetni egy két cikket, hódoló örömmel fogadta, mert

érdeke akkor úgy kívánta, most mivel érdeke ismét úgy kívánta, magyarázgatni kezdé, hogy a' hálaló választmányokat megsemmítő intézvény ez eljárást alap nélkül támadja meg, és szinte kimondá, hogy azon intézvényt el nem kell fogadni, néhány szónok ezt ki is mondta, mindazáltal jegyzőkönyvbe iktattatni határozottatott, hogy ezen intézvényt a' megyei RRdek hódoló engedelmességgel fogadják, egyébiránt választvány iratott, miszerint törvényt sérteni nem akartak, s leginkább azok által vezéreltettek, hogy ő fels. országgyűlési előadásának 2ik pontja a' választásmód-javitást tárgyalás végett már kifutte. E' határozat után azt hittük, minden zavarnak vége lett, mert nem lehet gondolni, hogy miután a' megsemmítő parancs hódolattal fogadtatott, akadjon ember, ki indítványozza, hogy a' szavazatszedő választmányok jelentései olvastassanak fel. Hosszas tusa után a' többség azon nyilatkozattal mondatott ki, miszerint a' jelentések felolvasatnak ugyan, de olly móddal, hogy azoknak semmi következtésök ne lehessen. A' felolvasás megtörtént, a' drága időt hasztalan munkával elvesztegetők, mert hiszen az illyenekre, akkor, midőn olvassuk, hogy az országgyűlésen Szatmár, ez vagy amaz tárgyban nem szavazott, mivel notabene utasítást nem készítünk, mi nagyon rá érünk, az pedig figyelmet sem érdemel, hogy a' gyakori közgyűlésekre mi magunkat a' legszorgosabb mezei munka idején, az adózókkal behurcoltatjuk s az ő dolgaikat elő sem veszszük, mivel, ha hat napig tart a' közgyűlés, négy napig mindig a' követek fölött vetekedünk, ha pedig csak három napig tart, mint jelenleg is, a' követek fölötti vetékedést még jóformán be sem végezhetjük. Eddig azt mondták némely urak, hogy a' megye csöndessége addig, mig a' követek vissza nem hivatnak helyre nem áll, most ez megtörtént, meglátjuk mennyire valósuland a' jóslat! De tovább megyek a' közgyűlés fonalán. Választmányi jelentések felolvasatása után ismét a' másodalispán emelt szót először, kinek előbb melleleg szemere lobbantatott, miszerint tisztjét levél által felszólítá, hogy részere, a' követségre kilátása levén, mindent kövessen el. E' vádat ő ugyan módosítá, kinyilatkoztatván, hogy ő tisztjét nem maga, hanem más mellett szólítá fel s így, illy tette után, a' szavazatszedő egyik választmány elnökének nincs miért zúgni többé a' corteskedés ellen. A' másodalispán indítványának három része vala, első az, hogy mivel a' követek ellen a' bizodalmatlanság nyilván kitészik, azok e' jelen gyűlésből hivatassanak vissza; második az, hogy más követek választassanak tüstint, harmadik pedig, hogy Uray s Gabányi urak választassanak. Ez indítványt végtelen tetszési robaj s rivalgás követé, elannyira hogy a' zajt senki nem csilapithatá s várni kellett, mig a' t. KK. és RRdek a' kiabálásban elfáradtak. Az ellenzék alig tudott néhány szót mondani félbeszakasztatás nélkül, a' másik rész pedig a' leghosszabb dictiót is kényelmesen elszavalhatá; s bizonyos éljenre számíthatott. Végre azlön az eredmény, hogy az indítvány elfogadtatott, Uray és Gabányi megválasztottak s fel is eskettettek. Itéljen már most az olvasó: hogy vajjon megsemmisítették e' választmányi munkálat? midőn az indítvány utolsó részének alapja az volt, hogy Uray mellett a' választmányi jelentések szerint nagy többség nyilatkozott s így követnek választassék, itélje meg az olvasó, nem vétetett e' figyelembe a' választmányi munkálat? E' sorok írója nem foghatja meg, hogy Uray mi módon vállalhatta el a' követséget. Ő, ki apr. 21kén a' választott követek iránt megnyugvását nyilatkoztatá, ő, ki legelső és leghatalmasb pártolója volt azon elvnek, hogy közgyűléseken semmi nagy fontosságú dolgot az összes nemesség meghivatása nélkül tárgyalni nem lehet, annyival inkább nem választani, mi módon nyughatott most meg abban, hogy őt e' jelen gyűlésben egy kiáltozó tömeg megválassza? Ám látolja őt meg a' közvélemény! de a' megyének minden hü polgára csak azt ohajtja: vajha illy rögtöni választásnak veszélyes következtései ne lennének! —

Turócsmegyei közgyűlés. Julius óta gyűlésünk nem levén az oct. 10én kezdett s 13kán végzett évn egyede s gyűlésünkben részt int követinknek nyolcz rendbeli jelentéseik, részint a' megyék számos levelézései voltak tanácskozásink legfőbb tárgyai. A' katonaelelmzési s' hűntető rendszeri orsz. választmányi munkálatokra nézve követeink kellő utasítással im-már el levén látva a' most közölt megyei rendszeri és városok elrendezését tárgyaló munkálatokra nézve, megyei választmányunknak meghagyottat, hogy ezekre s' más hozzá utasított tárgyakra nézve véleményes jelentését legközelebbi gyűlésünknek mutassa be. Ezek folytában a' követek jelentéseiből tapasztaltatván, hogy

a' büntető rendszer IIIik része 382ik §a a' RRdek táblája által elfogadott, mihogy ez csak a' nemesi kiváltságok rovására 's csak azok csonkításával eszközölhető: felírás határozott, mellyben ő fels. kéretik, miszerint azon esetre, ha ezen § rendelete a' főrendek helyeslését megnyervén, illy értelemben a' törvényjavaslat fölterjesztetnék, kir. jóváhagyását attól méltóztassék megtagadni. E' felirat egyszersmind az ország többi hatóságival közöltetni rendeltetvén, annak pártolására fel fognak szólíttatni. Fehérmegyének az országgyűlési tanácskozásokat az utasítások tekintetében törvény által rendszeresíteni javaslo indítványa pártolatik, ugy szinte Sárosnak is a' felsőbb megyék mostoha állását panaszló levele. Zólyommegyének a' bányatörvényszék eljárásából merített 's velünk tudatos sérelme annyiban talált viszhangra, miszerint a' bányatörvényszék elrendezését mi is szükségesnek találtuk; ellenben az országgyűlési követek meg, vagy mi esküforma szerinti hitelesítését a' megyék municipális jogaihoz véljük tartozni. Győr és Zemplénynek a' czimek rövidítését illető javaslatát nem fogadtuk el; mert amár egy kis anomalia van abban, hogy előrebocsátván a' „Kedves barátink 's atyáinkfiai“ czim, azután a' levél a' kész kötelességű szolgáltsággal, néhol a' baráti 's atyáinkfiai kihagyásával is, fejeztetik be, de az eddig divatozott czimek egyszersmind a' megyék alkotmányos szerkezetét foglalván magokban, pusztá formáságnak nem bélyegezhetők. A' hus ára egy krral leszállított, a' marhahús 10 kr. 's az ürü 8 krban állapíttatván meg. A' neczpáli evang. ujdón épült 's az építészeti letes szabálynak megfelelő egyház Stromszky superintendens által e' hó 22kén fog fölshenteltetni. Novemb. 7dikéregyülés van rendelve, 's akkor a' most netalán kihagyott tárgyakat is megemlítem tudósításomban; az évnegyedes gyűl 's s ezzel kapcsolatos törvényszék tartása nov. 27re határozottat. —

Hontmegyei közgyűlés. Megyénknek octob. 2kán tartott követ-utasító gyűlésén, az emberiség, törvényelőtti egyenlőség, szóval a' lépcsőnkinti józan haladás korunk kívánatához ésmegyénk jelleméhez képest méltó s illő diadalt nyerének; ugyanis megyénk Rdei: meggyőződve a' felől, mikint a' törvényhozás lelkevel a' bíraskodási rendszer mindig karöltve jár, 's hogy az e' részben hozandó törvények csak akkor lelik fel a' nemzet üterét, ha azok a' nemzet bel- vagy külvizonyaihoz arányozva, 's annak történeti jogaira alapítva, az igazság 's nyilvánosság magasztos eszméit foglalják magokban: ennél fogva megyénk Rdei az eskütszékeket, nemcsak mint régi nemzetek jogán alapuló institutiót, mikint ezt Jeruzalem bevételé óta több szabad hazában állított bírói székek és N. Károly idejében szokásban volt, Schöppen' bíróságok és saját ősidők, t. i. a' 7 vezérink alatt nemzeti szokáson alapult bíróságok bizonyítják, pártolták: 's kivált azért, mert erősen hiszik: hogy az említett kellékek nélkül a' bírósékek mindig csak félelemhelye, a' bíró egy kiállított ijesztő, a' törvény pedig holt betű leend: és így jury 's vele a' magányrendszer elfogadtván, a' privilegium fori, a' halálos büntetés, és a' bot eltöröltetett, a' kerületi börtönök pedig a' szűz vallak hozzájárulásával építtetni, fentartatni és szinte azonképen a' rabok élelmeztetni határozottak; a' kegyelmezésnek pedig csak a' bírói végítélet után leend helye, ugy mindáltal, hogy azon joggal a' büntet. felénél többet ne lehessen elengedni. A' megyei kihágások fékezését tárgyzó ker. választ. munkalat alszelvei általunk ugyan elfogadtván, de az, ezt czélzó modor nem, mert szerintünk így kihágás történhetnék, mert inpracticabile és önkény is, mert a' csend-tisztek quasimindenhatók, és illyenkor a' jó genius azt sugja: a' népképviselőt behozatalával ennek vége lenne, mert a' jó ügyet az ég maga is elősegíti, minkint Claud. Theodosiusrul mondá:

„O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hyemes, cui militat aether,
Et conjurati veniunt ad classica venti.“

a' városok 's illetőleg voxaik elrendezése (mi szerkezetők változtatását és függetlenítését okvetlen szerintünk is feltételezi) f. hó 26ra halasztatván, mindenki keblében nyugottan övéhez tért, hirdetendő, mikint e' gyűlés tán új korszakot hozand Hont bérceire, mert az a' pártok legkisebb jelét sem viseli. H o r v á t h M.

A' verőczemegyei közgyűlésről jellemző pötlékek még ezeket közli a' zágrábi német lap az általunk már előterjesztettekhez. Panasz emeltetett az iránt, miszerint a' megyei követ az országgyűlésen magyarul nyilatkozott, sőt mi több, azt állította volna, hogy ő a' követséget föl sem vállalta volna, ha

megbizóji neki a' magyarul szólhatást meg nem engedik. Midőn tehát a' követnek e' tárgyat érdeklő szavait az orsz. gyűlési naplóból felolvastatni szándékozának, minden oldalról azt kiáltozák: hogy ők sem hallani sem tűrni nem akarják annak magyarul felolvasatását. 'S így csakugyan fordításban kelle azt felolvasni, mire ujlóg mindenfelől a' követ ellen visszahívás sürgetteték. Miután azonban elnök alispán felvilágosításul előhozá, hogy a' követ nem szándék vagy roszakaratóból, hanem csak gyöngeségből nyilatkozott így, hogy, ámbár neki meg volt ugyan hagyva, miszerint diákul beszéljen, mind e' mellett a' magyar nyelven szólhatástul még sem volt egyenesen eltiltva, megelégtünk a' mindenünne összcsoportozott 's felingerült Rdek azzal, hogy követjök e' miatt jegyzőkönyvileg rovassék meg 's rendre utasítsék; egyébiránt mindaddig, míg az ő felségéhez intézett felírásukra választ nem nyernek, az e' tárgybani tovább lépésektől elállnak.

♂ Esztergommegye tisztújító széke october 19kén m. Uzovics János főisp. helyettes ur elnöklete alatt legpéldásb rend és egyetértéssel folyt le. A' tisztikar részben ujra megválasztatott 's a' hégazok kipótolattak illyképen: elsőalispán: Bozzay János; másodalispán: Andrassy Mihály, főadószedő: Kamoosay László; főjegyző: Huszár Zsigmond; 1ső aljegyző: Palkovics Károly; 2dik: Hamar Pál; tiszt. jegyzők: Rédly Károly; b. Luzénszky Mihály 's Németh Lajos; főügyész: Reviczky Pál; alügyész: Nedeczky Károly; alszolgabíró: Matyasovszky Lajos; esküttek: Koltay Zsigmond szolgabírói czimvel 's Barta Antal; tiszteletbeli eskütt: Balogh József; párkányi járásbeli főszolgabíró: Vargha Benedek; tisztb. főszb.: Luby Józse; esküttek: Biró Károly 's Matyasovszky Sándor; számvévő: Visney Mátyás; levéltárnok: Bóbits Antal, uti biztos egyszersmind tiszteletbeli eskütt: Pató Pál; katonai biztos: Rimely Ferencz; főorvos: Kamenszky István, tiszteletbeli: Feichtinger Sándor; földmérő: Nagy Antal. — Esztergom szőlőhegyei az idén rozsul viselték magukat, (hiedelmünk szerint országszerte mindenütt) 's egészen várakozáson alul, nem elég hogy gyümölcsöt nem termettek, boruk savanyú, hanem e' mellett zsugoriságig kevés, kinek tavaly 100 akója termett, az idén 10zet szűrt. Árcsökkenés lön szomorú szüretünknek vége. A' Simon Judási párkányi vásár árusokkal ugyan bővelkedék, de vevő 's pénz kevés volt, a' Dunán 180 hajó és zöldség-dereglye lengett, mivel a' káposzta szerfelt olcsóvá lön, száza váltóban 1 forint 45 kr. 's legszobbe 4 fr., a' zöldségnek 100 csomója 2 fr.—2 fr. 30; zeller 100za 1 fr. 30 kr.; vörös és fohagymanák fentője: 3—6 kr., az idén a' viski vöröshagyma nagyságára nézve meghaladá a' farkasdit; egy pozsonyi mérő bab 4 fr. 30 kr.; lencse 7 fr. 30 kr.—8 f.; köleskása szintig; dió igen kevés és keresett volt, ugy szinte kevés alma és körte; viasz mázsája 35—40 fr; dohány sok volt; kivált pereszlenyi, tölgyesi, ribai 's kovés véki; a' legjobb pereszlenyinek mázsája eleinte 50 később 40 frnt, marha kevés és drága volt, mert sok a' takarmány. —

Sáros-Patak néhány nap alatt ritka ünnepélynek volt színhelye. A' Ferdinánd nevet viselő magyar lovas ezred ugyanis nemcsak fegyvergyakorlását tartá itt sept. 10ke óta, hanem k. főhg Estei Ferdinand ő fens. felszázados tulajdonossága nagyszerű ünnepét is igazán lovasias lelkesedéssel ülte. A' ns ezred derék tisztikara mit sem mulasztott el, mi a' hó ragaszkodással várt nagy vendég elfogadását hatályosíthatá. A' ns megye, a' pataki híres Rákóczy vár ura Breckenheim Ferdinand hg 's ezen alkalmat drága szerencsési közszámitott kiváltságolt városi előjáróság is szíves közremunkálásaikkal nyújtának segítyt a' ns tisztikarnak. Ő fens. a' tulajdonos elfogadtatására az ezredesi lak díszesíttetett ki, elibe diadalmi kapu — vitézi díszjelekkel ékesítve — emeltetett. Katonai mutatóványok helyéül szomszéd Petrahó helységnek (Breckenheim hgé) mezősége jelöltetett, hová a' magasb vendégek számára kényelmes és különféle szövetekkel gazdagon bevont szín emeltetett, alant a' közép rendnek hosszab állványok szolgáltak. A' kör csinosan készült farovatékokkal, mellyeken az ezred egyenruhájához színezett lobogók lengtek, különítetettel. Ebben gyakorlák magukat 's lovaikat kövíteték és tisztek tánczban, török fővágás és lövésben. Már a' próbák is számos nézőt csöditettek, 's néhai cszák előkerestettek több helyről, nem is volt teins asz. sem kisaszsony, ki nem kocsin vonczoltatta magát, már az mind egy volt, bárminő félelmek közt is ne hogy minden tetemes döczenésre kerék, v. tengely törjék, 's rugó mellynek némely része tán bizonyos madzagokkal tatarozta-

tott — elszakadjon. Méltó is volt biz azon próbákra létrekedni; de azért szekezen. sőt gyalog is oda lehetett volna jutni; valóban érdekes volt látni, mennyire meg lehet a' lovakat mesterséges fordulatokra, tánczra is tanítani. Francia négyest [Cotillon] a' legrendszerebben úgy járták mint báli tánczosok, aztán szép tiszt urakra is lehetett kacsintgatni! — ez nem is hiányzott, 's bizony sok teins asszony becserelelte volna ott a' már divatszertlen házi urat, mint ezt hébe hóba talán teszik is. — Ebédlőnek a' vár terem, egyéb szükségekre az egész városház épülete engedtetett szívesen át. A' terem, háborúk idején idegen nemzetektől elvett emlékezetes lobogókkal, fegyverekkel (Budáról szállítottakkal) rakott ki. Breckenheim hg minden szobáit felnyitattá, a' polgárok is alkalmatosságaikat készen tarták a' sok felülről gyülekezett látogató 's tisztelgők elfogadására — Illy előkészületekre érkezett Ferdinand ő fens. a' modenai koronaörökös hggel együtt oct. 5én este felé. Az ügynövezett Kovács utca, mellyen ő fenségük S. Ujhely felől érkeztek, 's különösen az itt emelkedő anyaiskola ki volt világítva, 's hálás tisztelet jeleül tündöklöttek Patak muzáji templomáról e' lángbetűk: „Estei Ferdinand ő fensége éljen.“ — Ő fens. szállásukra vezetettvén, ott a' diadalkapu előtt a' derék tiszt kar 's az ezred másodtulajdonosa Vécsey gr. által üdvözöltettek, a' ns ezred és Kassán tanyázó gyalogság zenekara ötven fáklya mellett szívemelőleg hangoztatá tárogatóját roppant gyűlkezet tetszésére. Másnap oct. 6án a' kül. tisztelgéseket fogadák el ő fenségük. A' megye fényes választmánya volt első Péchy Emanuel gróf 's főisp. helyettes szónoklata mellett, melly a' magas érkezőket üdvözölé. Utána a' s. pataki főiskola oktató kara tisztelkedett Molnár Istv. mostani igazgató-oktató vezérlete 's szónoklata mellett. Aztán több katonai és polg. üdvözlés után kiváltságolt Sáros-Patak városa közönségének örömét 's buzgó hódolatát, mint értők, Szakácsy N. választottsági jegyző — az ünnepély ritka 's a' közönségre nézve örök emlékezetőséghez képest meghatólag tolmácslá. Ő fensége valamint minden tisztelkedőt, úgy a' város küldöttségét is nyájas leereszkedéssel fogadá, 's tetszését, megelégtetését, köszönetét nyilvánítá magyar nyelven. Majd a' tisztelkedők ő fens. ebédjéhez a' város termébe meghivatván, ott a' fels. uralkodó ház, 's ő fenségük egészségeért szép kívánatok nyilvánítottak, különösen a' zemplényi főisp. helyettes sajátlagos szép szónoklata bájolá el a' vendégeket. Ő fensége is a' magyar nemzetet, mellyből olly jó katonák születnek 's a' vendégeket nemzeti nyelven köszönté. A' katonásan végzett ebéd után a' mutatóványok színhelyére lovagoltak ő fenségük vitézi kíséretben 's tömérdek vidéki és helybeli nézőtül követeve. A' mutatóványok elrendezésében, török fővágás 's lövésben Bárány és Sztáhlly százados urak jelesen kitüntették magukat, nem úgy mint K. a' nézőhelyekre juthatáshoz szolgált jegyek kiosztásában, mi körülüti keresett tisztét bizonyos asszonyi szeszély 's dannausi visketegnek engedvén alárendeltetni, némi lovagialansággal több olly egyed nevért húzta ki a' belépti-jegynyeresre lajstromzottak közül, kik valamint a' bejuthatást a' segéd kegyelméből nem fogadták el, úgy azt se hitesse magával el, mintha, azon egyedeken daczát vagy bosszuját töltötte volna; a' nézőhely tisztikar költségén ál íttatott, később a' költség bőven viszonzottatott 's így igen keveset tulajdoníthatott a' belépti jegyostó különösen magának! — Oct. 7én csatamezőségi ábrázolatok voltak, Sán a' petrahói körben isteni tisztelet tartatott, 's a' vitézi érdemekkel koszorúzott ősz bajnok életéért ott mutatták fel a' hálááldozat istenhez, ki aláz és magasztal. Az ezred lelkésze az ünnepélyhez nagyon alkalmazott csinos beszédet mondott szívetek fogó szép szónoklattal. Ugyanakkor adatott által az ezrednek ama díszes fehér lobogó, mit Breckenheim hgő ajándékozott, kár hogy a' többféle lobogók közt egyetlen magyar színezetű sem emelte az ünnepély méltóságát! Skán este 9 órakor megnyíltak Breckenheim hg fényes termei 's nagyszerű tánczvigalomra fogadák ő fenségüket, a' zemplényi és szomszéd megyebeli zászlós 's előbbke' ő nemes családokkal. Nem rekesztettek ki a' bálból polgárok és polgárnők, 's fesztelen vegyületben edes vala látni: mikép elegyültek magas aristokraták és dynasták közé polgárok, kereskedők, gyógyszerárosok, még görögök is. A' bált maga ő fensége Ferdinand nyitotta meg Breckenheim hgővel, 's tartott éj félután két óraig, akkor gazdag vacsorához ültek a' vendégek 's maga a' vár ura járdalá körül az asztalokat, hogy mindenkinnek megelégtetését szerzették. A' vár egészen kivilágítva tündér palotakint villogott az alatta elterülő rónaság felett, négy órakor lön vége a' mulatságnak. Ezen éj

deni, nagyobb haszon-szerozhetés reménye alatt, szabad ne legyen. Midőn a közoktatási osztályról szóló §-ra jött a vitaközös sora, előzőleg felszólalt egy káptalankezes, 's kérte a ker. RRket, hogy a népnevelési választmány munkálatának, mely már elkészült, előterjesztését bevárni, 's az itt előforduló rokonságtartalmú iránti tanácskozásait elhalasztani méltóztassanak. Némi képp e véleményhez járult a népnevelési választmány jegyzője, mennyiben a '293—295 szakaszok tartalmát itt megállapíthatónak nem látá a nélkül, hogy a mondott választmány e részbeni javaslatival összeütközésbe ne jöjjenek a ker. RRk. De a jelen tárgyalás alatti munkálat jegyzője az összeütközést lehetlenné állítá, mivel a kérdéses szakaszokban semmi oly részletes határozatok nem foglaltatnak, mik a népnevelés ügyében ellenkezőleg állapíthatóknak meg. Az elhalasztásnak kevés számú pártolói ellenében a többség tüstintí fölvetelök mellett nyilatkozik. Ennélfogva a '291. §-ra abban terjeszté elő egy m. követ véleményét, hogy az a városbeli iskolákat föltétlenül a város fölügyelése alá határozván, a protestansoknak az 1791: t. czben kimondott szabadságot korlátozza; mire névze a mondott szakaszba e törvényt foglaltatni, 's épségben tartatását kifejeztetni kívánta. Hasonlón kívánta ezt egy másik követ a nevezett évi 27. t. cz. iránt az óhitűekre nézve is. Többrendbeli nyilatkozat 's hosszúra terjedt válaszok és czáfolatok után a többség az első kívánságot elfogadá, az utóbbit pedig — minthogy a mondott cikkben nem szabadság, hanem inkább megszorítás elvo van, 34 szóval 11 ellenében félre veté.

LVIII. orsz. ülés, oct. 27én d. e. 11—12
 1/2-ig egyedül a m. főRknél nádor ő fensége elnökletével. Nádor ő fensége a magyar nyelv 's nemzetiség tárgyában készült válaszüzenetet Kelemen Ján. személynői itélő-mester által felolvastatván, köziratra bocsátandónak, 's a köv. orsz. ülésben hitelesítendőnek nyilvánítván nád. itélőmester Széll Imre v. házasságotól az egyh. szertartásoknak a magyarorsz. kath. papság által lett megtagadatlása tárgyában készült 's már köziratra is bocsátott válaszüzenetet pontonként felolvastá, az 10 § felolvasta után felállott egy m. gr. 's ekkép adá elő észrevételeit: Bármennyire méltányolja a válasz-üzenet jelen szerkezetét, még is kénytelen ezen üzenetnek nem annyira egyes pontjaira, mint egész szövegére nézve saját véleményét előterjesztetni. Jóllehet ezen üzenetben a 'törv. indítóokok, melyek a m. főRket az itt kifejtett vélemény-elfogadásra vezérlették, elő vannak adva, de tekintve ezen tárgy fontosságát, ennek vitásakori épületes okoskodásokkal vegyült ingerültséget, megvallja, hogy más, minden oldalról kimerítőbb 's a közvéleménynek is adatul szolgáló szöveget ohajtana, hogy láthassák a t. RR., miszerint e tárgy minden oldalról még volt vitatva, 's koránsem oly könnyelműen kezelve, mint tán a felolvasott válaszból gyaníthatná — valaki; de szükséges az üzenet bővebb kifejtése azon oknál fogva is, hogy egyszersmind minden vélemény-árnyéklat méltányoltassék. Érezték azt magok a t. RR. is, mikép a jelen tárgy bővebb kifejtést igényel, azért üzenetjökben előadták az 1791: 26 t. czikkből merített okoskodásaikat, az egyh. rendnek magyarországi állását, Rómavai egybeköttetését, 's a külső országokban e tárgyra nézve történt rendelkezéseket, szükség, tehát, hogy a főrendi válasz-üzenetben az ezen nézeteket megczáfoló okok a főRknek, azoknak megfelelő rendben, 's mennyire lehet a t. RR. okoskodása nyomán adassanak elő. Ezen általános nézetek előbocsátása után bátor előadni azon észrevételeket, miket az üzenetben szükségesséknél előadatni. Mi tehát az 10 §-t illeti: adassék elő a RR. üzenete nyomán azon elv mely a m. főRket vezérlette — világosan, hogy t. i. a vallás szertartásiban szabad rendelkezés a clerust illeti, 's a mennyire lehet ragaszkodni a főRR. mult országgyűlésen e tárgyban készült üzenetjök szavaihoz, miként azt a t. RR. cselekedték; kik mult országgy. üzenetjöknek még szavaihoz is szigoron ragaszkodtak. Mondassék ki továbbá, hogy akkor sértetnék a törvény, ha a kath. anyaszentegyháznak a kath. val. tárgyában szabad rendelkezése korlátoztatnák; most, 's mivel a protestansokat vallásos meggyőződésükben az 1790/1: 26. t. cz. háborgatni nem engedi, ezen törvény jótéteményétől a katholicusokat sem foszthatni meg, 's hogy végre a törvényhozás kötelessége csak az arra felügyelés, hogy a vallásbeli buzgóság vakbuzgósággá ne váljék. 2dik helyre teszik a t. RR. a kancellária által fölkért perek vissza nem küldetéséből származott sérelmet; ő tehát ohajtana, hogy a felelet is ezen helyre tétessék. A' brevére 's placetumra nézve kívánja megemlíteni, hogy azok rendeletei sok-

szor egyes személyeket 's családokat illetvén, ha a RR. üzenete elfogadtnék, úgy gyakran e miatt a családok nyugalma háboríttatnék meg, szóval az üzenet egész szerkezetét az öt napi tanácskozások szelleméhez hangulatahoz képest kívánna módosíttatni. Erre egy báró így felelt: Hogy az üzenetek adnának irányt az ország véleményének, nincs az előtte szolt m. gróffal egy véleményben. Minden okot az üzenetben kifejtteni lehetetlen is, elég ha azok a naplóban 's hírlapokban előadatnak. Meg van gyozódve szóló, hogy a m. főRket az üzenetben kifejtett vélemény elfogadására igen sok fontos ok birta, de azokat kiszemelni azért is bajos, mert minden tagragaszkodván a maga által előadott okokhoz, és azokat tartván legfontosabbknak, az üzenetben is azokat vélné kiemeltetendőknek. Egyébiránt nem ellenzi, hogy a m. gr. módosítási javaslatát olvassa fel, mely azután köziratra bocsáttassék. Nádor ő fons. megjegyze: törvényes szokás, hogy a m. főRR. tanácskozása nyomán az itélőmester az üzenetet elkészíti, 's a felolvasásakor tett észrevételek nyomán módosítja. Egy m. gr. röviden ériintvén, hogy bár szentül áll az, miszerint mindenütt, hol csak lehet, motíválni kell a határozatot, de hol a vélemények oly homlok egyenest ellenkezőnek, mint e tárgy körül a m. főRkéi, ott egy tag módosítását az egyszéftábla indokai gyanánt elfogadni nem lehet: nádor ő fons. felszólítá az indítványzó első gróft, — hogy a felállott m. tagok beszéde végeztével javaslatát olvassa fel. Ekkoregik gr. a más oldalról szolt bárónak azon előadására, hogy az üzeneteknek nem czéljok a közvéleménynek irányt adai, 's hogy eleget tesznek ennek a hírlapok és napló, azt válaszolja: megegyeznek benne, ha úgy volna nálunk, mint külföldön, hola hírlapokban már más nap szórol szóra, és így nem a hírlap-szerkesztők pártszellemében mint nálunk, hanem egész hitelességgel közöltenek az előtti napon tartott beszédek 's ha a naplónak az országgyűlési tagokon kívül több volna 24 előfizetőjénél, annál fogva kívánja a fontos okokat megemlíttetni. A' másik felszólalt grófnak különböztetését pedig nem foghatja fel, hanem az üzenet szerkezetére nézve azt tartja, hogy a végzés a többség akaratának kifolyása levén, benne azon okok leunének előszámlálándók, melyek a többséget ezen és nem más végzés hozatalára vezérelték. A' köv. szónok egy főispán báró: az üzenetnek véleménye szerint czélja, hogy az, kihez az üzenet küldetik, capacitáltassék annak igazságáról, mi az üzenetben foglaltatik. — Egyébiránt meg nem foghatja, hogy az igen tisztelt báró E. ki a nyilvánosság nagy barátja, az üzenetet, mely a nyilvánosság egyik organuma, megszorítani kívánja. Szólt sem az itélőmester, sem az üzenet módosítását ajánlott gr. Sz. szerkesztése tartalmára nézve ki nem elégti: de mivel már azt a többség elfogadta, ő is magáévá teszi 's kívánja, hogy az legjobban szerkesztessék. Azonban az itélőmester által szerkesztett üzenet és gr. Sz. által ajánlott módosítás közt semmi lényeges különbség nincs, 's mivel nem kételked felőle, hogy az itélőmester ur följegyzette a m. gr. észrevételeit, kívánja az üzenet ahhoz képest módosíttatni, azután köziratra bocsáttatni 's holnap újabb tanácskozás végett fölvetetni. Az első indítványt levő gr. újra felszólalván báró E. nek azt feleli, hogy ő az üzenet bővebb kifejtésével a közvéleménynek nem irányt, hanem csak adatokat czéloz szolgáltatni. Ezután egy gr. kívánván, minthogy gr. Sz. projectumát már késznek hiszi, annak felolvastatását, 's egy más gróf 's táblai báró erre nézve a formátást megtartatni ohajtán, az indítványzó gr. csakugyan felolvastá, 's nádor ő fons. köziratra bocsátandónak nyilvánította. Befejeztetvén így a v. házasság iránti válaszüzenet fölötti tanácskozás, nádori itélőmester Széll Imre az unitariusok állapotjában a m. főRRnek a KK. és RR. üzenetére adott válaszszerkezetét olvasá fel. Erre Horvátország követe, hivatkozva Horv. ország municipális jogaira az unitariusokat, miként a protestansokat, onnék kirekesztetni kéri; továbbá megemlíttve némely t. czikkeket 's resolútiókat, melyekben a három slavoniai megye „inferior Sclavonia“ név alatt Horvátországhoz tartozónak mondatik, ezeket is a 'társ ország' nevezete alatt érzetni kívánja, s általában a szerkezetben Horvátország helyett, mikint magát kifejező, mindenütt „partes adnexae“ kívántetetni. Utána az előbbi tárgyban indítványzott gr. nem akarja azt vitatni, hogy a solavoniai gyék micsoda összeköttetésben vannak Horvátországgal 's a m. főRk sem akarták ezt, hanem a szabólesi főispán minapi felvilágosítása nyomán határozta azt, hogy az unitariusok vallás dolgában azon jogokkal birjanak Magyarországon, melyekkel a két evang. törvényesített valláson levő hazai polgárok bir-

nak. E nyilatkozat után egy gr. pártolá a horvát követ kívánságát, nehogy — ugymond — valami aggodalomra nyujtson az üzenet alkalmat. A' többség azonban a szerkezetből mind a „Horvátország“ mind a „társország“ nevezetet kihagyván, így módosítá az üzenetet: „az unitariusok Magyarországon mindazon jogokkal birjanak, melyekkel a két evangelicusok.“ E módosítással helybenhagyatván a válaszüzenet, nádor ő fons. az ülést elosztá, miszerint a köv. ül. sben a köziratra bocsátott válaszüzenetek és a büntető törv. könyv lesznek tárgyalandók. —

LVIII. orsz. ülés a m. főRknél oct. 28án
 d. e. 10 órakor. A' magyar nyelv és nemzetiség tárgyában készült 3ik válaszüzenet, egyetlen szó kihagyásával hitelesítetvén, nádor ő fons., hogy még a v. házassági áldás tárgyában tegnap ajánlott üzeneti szerkezet le nem irathatott — azt tüze ki ezen napi tanácskozás tárgyul, hogy állapítják meg a m. főrk, miszerint a t. Rk által átküldött 10 és 3ik részei közül a büntető törv. könyvnek melyiket kívánják előbb tanácskozás alá venni. Ezen kijelentés után megeredtek a tanácskozások, többnyire mind a körül forgók, hogy a mely rész mintegy alapja az egész munkálatnak, az tárgyalassék előbb; azonban épen az iránt nem tudtak a szónokok egyet érteni, hogy a választmányi munkálatnak melyik része lenne alapul tekintendő, mert némelyek azt vitaták, mikép a börtön-rendszerről szóló 3ik rész az, melyre alapíthatni az első részt, mások pedig hogy az egész munkálat a büntető eljárást tárgyaló második résztől lenne felfüggesztendő. Mindegyik véleményi föl előadá maga okait, melyeket részlete sen jövő számunk adand elő, most röviden csak az eredmény tudatására szoritkozunk, mely elnökileg akkép nyilvánított, miszerint köv. ülésben a v. házassági áldásra vonatkozó válaszüzenet szerkezetének megállapítása után a büntető törv. könyvi javaslatnak a börtönrendszerről szóló 3ik része fog tárgyalatni.

A' pest-budai hangász-egyesület f. évi oct.
 Sán tartott közgyűlésében m. Festetics Leo gr. ur egyhangulagos megerősítése után. választmányi tagokká köv. választattak: Brand Mihály, Bräuer Ferencz, Bräuer József, Gross Ferencz, Petrichevich Horváth Lázár, Kánitz Károly, Mühr Antal, Patachich Károly, Sebastiany Károly, Steininger János, Szekrényessy József, Szmeskál Pál, Walthier Augustus urak; a többi hivatalokbani egyedek továbbra is meghagyatván. Tiszteletbeli tagokká nevezettek: Moriani Napoleon, Erkel Ferencz 's Tadolini Jenke (Eugenia) asszony. Petrichevich Horváth Lázár ur az egyesület tőkéje növelésére alapítványul 100 pftot olly rendelkezés mellett ajándékozott az egyesületnek, hogy annak száztölti 6 kamatja évenkénti járulékkép jusson az egyesülethez. — 1844ben mint az egyesület kormányzása Sik évében tartandó hangversenyek iránt határozatot, hogy az egyesület a műkedvelők azokbani szíves együttműködésére nézve szerény határokra szoritkozólág kívánván számot tartani, csak négy hangverseny adassék, az 1845. e. nov. 19. követezendő egyes bérlet vagy évi díjjal egy belépti jegyért mind a négy előadásra 2 pft: három belépti jegy (család belépti jegy) 5 pft.; számjegyes ülésért a körben 4 pft.; három számjegyes ülésért 8 pft. Mire nézve az egyesület minden addigi tagjai, mint minden zenészetkedvelő, kik az egyesületbe kívánnak lépni, ezennel kéretnek, hogy évi adományukat Klausz A. L. egyesületi pénztárnok urnál, a városi színház épületi tükörraktárban, a színház piaczon lefizetni sziveskedjenek. A' közgyűlés meghagyásából közli Ritter Sándor egy. titkár.

Jótékonyág. A' pestbudai hangászegyesület igazgatása alatti nyilvános énekiskola gyámolításaul legujabban köv. adományok érkeztek: I) Szabad kir. Pécs város közönségétől 20 pft. II) T. n. Szepes vármegye részéről 8 ft. 18 kr. pp. III) Tadolini Jenke assz. f. é. jul. 8kán Pesten a' nemz. színpadon fellépén ezen előadás jövedelmének egy harmadát (158 ft. 53 kr. pp.) alapítványképen olly módon szentelé a magyar nemzeti leendő conservatorium alappénze szaporítására, hogy ennek kamatit ideiglen énekiskolánk használhassa 's ennél fogva nevében egy szegény gyermek fölvetethessék az intézetbe; u. Conservatorium létesülésekor pedig az egész tőke ez intézet olasz iskolájára szálljon. IV) Esterházy Lajos grófné ő m. a' conservatorium 's illetőleg énekiskolánk javára 100 pftot alapított. V) Máramaros-Szigetről t. Gervay Károly ur közbenjárta követeztében küldöttek: t. cz. Igyártó Pál ur adományul 1843ra 2 ft. Vatternaux József, Lang György

Grün
Gros
pp.
vezte
2 ft.
része
idei r
ajánd
orato
öszev
Lamb
Feren
Gábor

adan
Sárna
Dorot
mekk
kivü
kony
vedel
dend
vét v
el fog
vekhe
's ez
kony
kiseb
sorejt
sorsj
18k
nak,
delka
redes
áteng
mény
laltat
meste
tön na
duttel
ket ir
sorsj
va az
(váz
keres
is kap
öt, ti
is ny
A do

brass
ezeke
ágazó
résre
Jo, k
ügyet
rizteti
is az

velek
kezd
millió
szetes
után f
ily c
10 mir
tatkoz
akarj
potre.
egyén
jában
piros
hallha
által
alkal
későb

Barc
Amet
mind

Grüschnek János, Gervay Károly urak, fejenként 1 ft. Grosschmid Imre ur pedig évi részvényül 1844re 6 ft. pp. VI) Pestről: Trautmann József ur 20 kr.; egy nevezeteni nem akaró 5 ft.; Kölber Karolina assz. ujjlag 2 ft. adományul 1843ra; Latinovics Teréz assz. idei részvényül 6 ft. 's a' magyar szabók társulata hasonló idei részvényül 6 ft. pp. VII) Az intézet hangmútarának ajándékozta: a) Cibulka Aloiz ur dalok, operák, misék, oratoriumok, 's műszeres zenékből álló hangművet, összesen 173. darabot. b) N. t. Gyarmathy I. F. ur Lambillotte francia dicsőnekeit 1 kötetben; c) Czorn Ferencz Balfé szerzeményiből egy angol dalt. Mátray Gábor énekiskolai igazgató.

A' pesti szegény gyermekkorház javára adandó rendkívüli tánczvizalom ügyében. Vasárnap f. évi november 12kén az ő cs. kir. fens. Mária Dorottya figné pártfogása alatt álló pesti szegény gyermekkorház fölépítésére a' pesti redutteremben, **rendkívüli álarczos tánczvizalom**, összekötve jótékony czélú sorshuzással, fog adadni. Ezen vállalat jövedelme a' nevezett kórháznak még ez idén megkezdendő építésére levén szentelve, minél számosb részvét volna kívánatos: az egyesületi választmány mindent el fog követni, hogy ezen tánczvizalmat, az előbbi évekhez képest, lehetőségig érdekessé 's vonzóvá alkossa, 's ez által a' budapesti közönség honszerte ismert jótékonyági szellemének megfelelőhessen. Nyugóra alatt kisebb redutteremben a' budapesti jótékony nőegyesületlől átvett bizonyos mennyiségű ezüst nyeresémi sorsjegyek kijátszása, melyek a' már f. évi november 18kán törtéendő nagyszerű sorshuzásnál játszani fognak, menend véghez. Két katonai hangászkar (Koudelka és pattantyus ezredbeliek) melyeket a' t. cz. ezredes urak ezen czélra nagylelkűen ingyen sziveskedtek átengedni, a' legújabb 's legválogatottabb hangszereményekkel fogják felváltva a' nagyérd. közönséget mulattatni; ugyszint a' Koudelka ezred hangászkar karmestere Müller Mátyás ur nyugóra alatt a' szárnykürtön nagy hangversenyt adni. Emmerling Károly, a' reduttermek bérlője jelen tánczvizalomra a' reduttermeket ingyen sziveskedék átengedni. Belépti díj: bál- és sorsjegy együtt véve, egy forint p. p. Jegyeket mátfölfogva az egyesület pénztárnokánál Nádosy István urnál (váczi-utca, a' fehér oroszlanhoz' czimzett posztókereskedésben) válthatni. Ugyanott egyes sorsjegyek is kaphatók 20 pgő krért, melyek azután husz, tizenöt, tíz 's legkevesbbé öt ezüst nyeresémi sorsjegyet is nyerhetnek. Kezdeté e. 9 órakor. Frankenburg Adolf titoknok.

I Alduna tartományok.

(Összeesküvés az aldunai tartományokban.) A' brassói németlap Brailából (Oláhország) sept. 18áról ezeket közli: Oláh- és Bolgárországban egy szélesen elágazó összeesküvés fődötetett fel. Hir szerint a' kitérésre sept. 20ka vala határozva. Makedon a' lázadás feje, ki Görögországbul Marseillebe szökött, az egész ügyet onnan intézendő. A' laktanya most keményen őriztetik, minthogy az összeesküdtek czélja volt, először is az ebben tartózkodó őrséget lefegyverzeni.

Amerika.

(Pénzbőség Északamerikában.) New-yorki levelek szerint az északamerikai statusokban szerfölött kezd a' realis pénz szaporodni. Cak mult évben közel 24 millió dollárral volt több a' ki-mint bevitel 's így természetesen ugyanannyival több is a' készpénz, mely azután forgásba jött. A' béke helyreállta óta még soha illy csökkent alantságban nem állott a' magányosak hitele mint most, 's illy meglepő készpénz-bőség nem mutatkozott. A' tőkepénzes most ugyancsak biztos helyen akarja tőkepénzét látni 's inkább kölcsönöz biztos négy ptre, mint kétes kilátású 6, 7, 10 sőt 20ra száztul. Az egyesült statusokbeli bármely szembetűnő város bankjában majd annyi arany ezüst van keringésben, mint papirpénz, 's mind a' mellett nagy vállalatokról alig hallhatni. Jó állapot kezd terjedezni mindenfelé, mert által kezdik végre is látni, hogy az ember munkája után alkalmasint többre mehet, mint gyakran sokat ígérő s később fukarul jutalmazó vállalatival.

Spanyolország.

(Prim és Amettler közt fegyvernyugvás létesült. Barcelonai és madridi hírek.) Oct. 8kán este Prim és Amettler fegyvernyugvársra léptek; Amettler egyszersmind fölhatalmaztatván, tiszteket küldhetni Barcelonába

és Figuerasba, az ottani viszonyok megvizsgálására. Girona ostromát azonban mind e' mellett is folytatják. — Barcelonai hírek szerint Bosch juntai másodelnök, seibeiben meghalt. A' várost folyvást lödözteti a' monjuichi parancsnok, 's ha ez még néhány napig tart, ugy egészen lakhatlanú fog Barcelona változni. Oct. 10én már a' francia consul is kénytelen volt a' városból távozni. — A' corteskövetek nagy része Madridba érkezett már, 's a' tanácsban nagy többséggel bírnak a' mérsékelve haladók. Oct. 11én reggel 8 szekér érkezett Madridba mint mondják, öt millió frankkal Rothschildtól. Útközben a' katonák ki akarják a' kocsiakat rabolni, de mérenyök fölfödötztetvén, mindnyájan katonai törvényszék elibe állítottak. —

O'Connell Anglia.

O' Connell póre nov. 2kán kezdetik meg. Forrongás Dublinban.) Az O' Connell 's társai ellen kiadott elfogatási parancs így hangzik: „Tudomásul. Miután O' Connell Dániel Dublinból előttem, Burton Károly, a' királyné törvényszékének egyik bírja előtt, eskü mellett vádoltatt, hogy törvénytelenül és zendítőleg bizonyos más egyedekkel azon czélból összeesküdött, hogy törvénytelen 's zendítő modorban elégtelenséget és kedvetlenséget okozzon ő fels. alattvalóinak kedélyében, 's ő fels. alattvalóit gyűlölségre és megvetésre ingerelje a' főálló kormány és ország alkotványa ellen, 's törvénytelen és zendítő ellenszegülésre a' nevezett kormány 's alkotvány rendeleteinek; továbbá, hogy különböző nagy tömegeket elcsábítson, 's arra bírjon, miszerint összeegyültek és összeállottak, retteggetés és természeti erő kifejlesztés által változtatásokat eszközöndők a' birodalom törvényesen főálló alkotványában; ezenkül, hogy föltékeny gyűlölséget támaszson ő fels. alattvalóinak külön osztályai közt; hogy ő fels. különösen azon alattvalóji közt, kik a' tengeri vagy szárazföldi hadseregnél szolgálnak, elégtelenséget 's kedvetlenséget okozván, őket alattvalói hűségöktől eltántorítsa; hogy ő felsége különféle alattvalói jogaik 's birtokaik békés élvezetében háborítsa és károsítsa; hogy az ország törvényszerű ítélőszékeit megvetés és tiszteletlenségnek tűzze ki, 's bennök helyzett bizalmát ő fels. alattvalóinak csorbítván, a' korona jogait bitorolja 's törvényszékeket állítson az igazság kiszolgáltatására; hogy e' nevezett célokat különféle zendítő beszéd 's gunyiratokkal előmozdítsa; e' célokra pénzgyűjtést is használván az országban és külföldön; — ez 's egyéb okoknál fogvást parancsolom tehát ő fels. nevében, hogy kegyelmedet azonnal elfogják 's testét előmbé hozzák, hogy feleljen a' főnebbi vádakra, 's hogy törvény szerint történjék vele.“ — E' parancs Dublinban nagy ingerültséget okozott, hol nov. 2kán ülend össze az eskütszék, O' Connell 's társai fölött itéletet hozandó; 's ha ez ítélet elmarasztló fog lenni, akkor könnyen nyílt lázadás támadhat Irlandban, annyival is inkább, mivel hire jár, hogy a' kormány minden repealgyűlést megtiltani szándékozik. —

Törökország.

(Konstantinápolyi hírek.) Rebesgetik hogy a' francia és angol követ közbenjárására, a' porta ismét megújította azon követelését, hogy Lieven báró Szerbiát hagyja el, 's hogy Wucsics és Petronievics is értesítették, miszerint azon esetre ha Viddinből eltávolításuk szükségessé válnék, szabad választásukra hagyatik jövendő lakásukat Varna, Szilisztria, Rustuk vagy Drinápolyba áthelyezni. A' ramazan (nagyböjt) kezdete óta mélycsend uralkodik. Jeruzalemi kormányzóvá Resid pasa helyébe, kinek letéfelét a' francia követ eszközölte, Haidár pasa várnai volt kormányzó neveztetett. Bibesco már nem sokára Sztabult elhagyandja, oláh fejdlemségébe visszatérendő. Nem csupán hódolás vala utjának egyedüli czélja, hanem egyuttal a' Törökországba szállítandó oláh árucikkék beviteli vámcsoökkentése, mit meg is nyert. E' napokban ugyanis nagyuri fermán jelenend meg, az oláh termékekre 6 pctes kiviteli vámot határozó. E' mellett a' szultán hat új álgúval ajándékozta meg Bibesco hoszpodárt. Khosrew pasa ismét föltűnt a' politikai látkörön, gyakor látogatásai ugyanis kedvesek a' portánál, melyekből párthivei azt következtetik, hogy ismét bizonyos magas hivatalba szándéka férkezni, noha tudva, van hogy ő és a' most majd mindenható Riza pasa azon egy téren soha nem érhetnek meg.

Görögország.

(Görög dolgok fölötti elmélkedések.) A' gondolkodó figyelmét nehezen fogja kikerülni azon körülmény, mely most a' görög újabb események körül annyi kü-

lönböző gondolatirányban mutatkozik 'smíg mi a' történetek alapokait különféle szempontokbul fejtegetjük — így ir egyberlini — az itten tartózkodó görögök, szerbek és oláhok, (pedig nagy részben a' higgadtabb kebliek) közül a' görög zendülés következéseinek egészen más jelentőséget jövendőnek. Ugy üdvözlük ök ezen eseményt, mint Görögország egy leskelődő idegen diplomatia eselszövényes hálójából kibontakozásának 's ismét nagygyálételének hajnalát. Kalgis nem a' külföld elibe vezette hazáját, kik aztugy is elég időig bitorolták, hanem töle jött azt megszabadítani. Az illy demonstratiók alkalmával tanácsos a' selyem keztyűt otthon hagyni 's feltűrt érczöklökkel lépni ki. Hogy vajon a' haza eléggé érett e' vagy sem alkotványos életre? Ezen kérdésnek a' lefolyt események törvényességével semmi köze; mert az alkotvány megvala ígérve, 's mivel ezt magának a' nemzet ki tudta vinni, egyszersmind megmutatá, hogy az már eléggé meg is van érve. Nagy dolgok létesítésére szánt duzzadó erő szunnyadott eddig a' nemzet méhében, mely által e' nép most is bebizonyítá, hogy legrosszabb esetben is kész inkább elveszni, mint a' külföld boszantó politikájának magát gyávan alávetni. Így nyilatkoznak a' Berlinben tartózkodók, mely fonákul fölfogott hősies lelkesedésükben habár nem osztozunk is, a' méltányosság mindazáltal ugy kíváná, hogy e' velünk nem rokon véleményeket egy két szóval érintsük meg.

Orosz- és Lengyelország.

(Az orosz czár a' zsidókat katonáskodásra kötelezi.) Nowo-Georgiewsk-(Modlin)-ben sept. 26án kelt czári parancs minden zsidót 1844ki január 1től kezdve a' többi jobbágysággal együtt egyaránt teljesítendő katonaiszolgálatra kötelez, az eddigi katonáskodástól mentesség fejében fizetett 105,299 rubel adó pedig ezennel eltöröltetik. A' czári parancshoz mellékelt utasító szabályok szerint 20 — 25 éves zsidók a' katonáskodásban részt venni kötelesek, mely rendszabály alól még e' korban levő házasok sem vétetnek ki, ha a' szárazföldi katonai erő kiegészítésére az erre alkalmas nőtelenek elegendő számmal nem lennének. Kiskorúak, kik 12ik évöket meghaladták bezárólag 18 évesekig szülei akaratjával katonáskodhatnak, midőn egyik vagy másik család ez által egy már katonai szolgálatra kötelezett idejűt helyettesíteni kíván. Katonai szökevények 's más efféle vétekekben leledző zsidók, büntetéskepén 35 éves korukig a' szolgálat alól ki nem búhatnak. A' katonai szolgálatlól menekülni kívánó zsidóknak szabadságukban álland hogy maguk helyett helyettest szerezzenek, ugy mindazáltal hogy azt csupán saját hitfelökbeli 25 évet még megnem haladottal eszközölhetik. Mindazon zsidó, ki összeírás alá esik 's akár a' katonailítási helyen akár utban az ezredtől megszökik, az illető zsidó község által fog ujjlag kipótoltatni.

Külföldi elegyhir.

Port-Leon. Florida tartomány e' legvirágzóbb partvidéki városát sept. 13án olly iszonyu vihar pusztította, hogy csak egyetlen raktár maradt félig meddig ép-ségben. —

Madrid. A' cortes már meynyittatott, de annyi követ hiányzik még, hogy mindedig semmi érdekes nem történhetett. —

Pamplona. Itt összeküvés alakult a' hatóságok 's némely előbbkelők meggyilkolására 's Espartero kikiáltatására; de fölfödötztetvén, meggátoltatott. —

Granada. A' főkapitány fegyveres erővel hódította meg e' várost, 's általányosan az ország minden részeiben győzelmeskedni kezd a' kormány ügye. —

Barcelona. Itt még folyvást dühös elszántság uralkodik; mindenkit irgalom nélkül föbe lönek, ki meghódolásról merészel szólani. A' zendülés néhány főbb kolomposai azonban megszöktek már zsákmányukkal, 's így alkalmasint helyre fog állani a' csönd. —

Leon. E' város fölzendült 's központi junta mellett nyilatkozott. Burgos csakhamar követé e' példát, 's Gallicia nagy része is forrongni kezd. —

Dublin. Az izgatást rendkívül veszélyesíti most azon körülmény, miszerint a' papok hatályosan szónoklanak minden templomban a' repeal mellett. —

München. A' király adakozásokat gyűjtet azon bajorok számára, kik a' legújabb forradalom következtében görögországi hivatalaikat elvesztették. —

